

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

ÇEVRE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

19 Şubat 2014 Çarşamba

ÇEVRE KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

19 Şubat 2014 Çarşamba

---0---

K O N U

**Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Yasa
Tasarısı (5199)**

Sayfa

1:25

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:25
Veysel EROĞLU (Orman ve Su İşleri Bakanı)	(Afyonkarahisar) 2:7, 18, 20, 21:24
Melda ONUR	(İstanbul) 7:9
Mahmut TANAL	(İstanbul) 10:11
Osman KAHVECİ	(Karabük) 11:12
Abdurrahim AKDAĞ	(Mardin) 13
Mehmet Hilal KAPLAN	(Kocaeli) 13:14
Lütfü TÜRKKAN	(Kocaeli) 14:15
Şaban AYDEMİR (TVHB Gen. Koordinatörü)	15, 18:19
Nesrin ÇITIRIK (HAYTAP Bşk.)	15:19
Prof. Dr. Tamer DODURKA	19:20
Yonca EVCİMİK	20:21
Mehtap ÖZER (HAYİHAK Temsilcisi)	21
Önerge	24
Gerekçe	24

Açılma Saati: 10.34

Kapanma Saati: 12.50

BİRİNCİ OTURUM

19 Şubat 2014 Çarşamba

Açılma Saati: 10.34

BAŞKAN: Erol KAYA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Osman KAHVECİ (Karabük)

SÖZCÜ: Sebahattin KARAKELLE (Erzincan)

KÂTİP: Aydın ŞENGÜL (İzmir)

0

BAŞKAN – Komisyonumuzun ve Türkiye Büyük Millet Meclisimizin sayın üyeleri, Sayın Bakanım, değerli STK mensupları, değerli basın mensupları; öncelikle hepinize “Hoş geldiniz.” diyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Çevre Komisyonunun 24’üncü Yasama Dönemi 4’üncü Yasama Yılı’nın 4’üncü toplantısını açıyorum. Yeterli çoğunluğumuz vardır.

Değerli üyelerimiz, bugün gündemimizde, uzun zamandır Türkiye gündeminde de tartışılan 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Yasa Tasarısı ve aynı mahiyette bir teklif var. Bunları esas komisyon olarak görüşeceğiz.

Tasarının geneli üzerinde görüşmelere geçmeden önce birkaç bilgi vermek istiyorum bu tasarı ve süreçle ilgili. Hayvanları Koruma Kanunu ile ilgili, malum olduğu üzere, 1995 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisine kanun teklifi sunuldu ancak bu teklifler 2 defa kadük oldu ve en son, 2004 yılında kanunlaştı 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu. Bu kanunda da süreç içerisinde iki değişiklik yapıldı: İdari para cezalarıyla ilgili düzenlemenin Kabahatler Kanunu’na aktarılması, bir de ev ve süs hayvanlarının satış izniyle ilgili düzenleme yapıldı.

Mevcut tasarıya baktığımızda -birazdan Sayın Bakanımız zaten geniş bir şekilde bilgi verecek- 2012’de Türkiye Büyük Millet Meclisine 9’uncu ayın 11’inde sunuldu ve 1 Ekim 2012’de de Komisyonumuza havale edildi. Tasarı mevcut hâliyle sokak hayvanlarıyla ilgili mevcut tasarıya ilave düzenlemeler getiriyor. Bakanlığımıza, kamu kurumlarımıza, belediyelerimize ve il özel idarelerine ilk defa sorumluluk getiriyor bu tasarı bu şekliyle. Meskenlerde bakılacak hayvanlar için çevre ve insan sağlığı açısından kriterler getiriyor. Yine, hayvanlara karşı işlenen suçlarla ilgili cezaları artırıyor. İşkenceyle öldürme ve tecavüz gibi cezalara hapis getiriyor. Kötü muameleyi kabahat olmaktan çıkarıyor, suç sayıyor. Tehlikeli köpek ırklarıyla ilgili düzenleme getiriyor ve hayvan sahiplerine eğitim ve sorumluluk getiriyor ve aynı zamanda hayvan sahiplerine müeyyideler getiriyor.

Bu tasarı Komisyonumuza geldikten sonra birçok STK’yi, sivil toplum örgütünü ve sanatçılarımızı dinledik. Özellikle ben HAYTAP başta olmak üzere bütün STK’larımıza -Değerli Hocam, hoşgörünüze sığınarak söylüyorum- en fazla Tamer Hoca’yı dinlediğim için onun şahsında bütün akademisyenlerimize, Yonca Hanım’ın şahsındaki bütün sanatçılarımıza -çünkü Sayın Evcimik ve Tamer Hoca bu işi en fazla HAYTAP’la beraber takip edenler oldu, süre içerisinde çok toplantılar yaptık kendileriyle- bütün katılımcılara takiplerinden, önerilerinden ve tekliflerinden dolayı teşekkür etmek istiyorum.

Bizim bu süreçte dinlediğimiz, katıldığımız panellerde bize yazılı görüşlerini bildiren, endişelerini ifade eden, lehte ve aleyhte önerilerde bulunanlardan şu izlenimlerimizi aldığımızı ifade edeyim: Özellikle doğal hayat parklarıyla ilgili uygulama zorluğundan bahsedilerek, hayvanların etolojik yapılarına aykırı olduğundan bahsedilerek metinle ilgili yeniden bunun gözden geçirilmesini talep ettiler. Hayvan bakımevlerinin tanımlanmasıyla ilgili yeniden bir yapılanmanın gerektiğini ifade ettiler. Hayvan refahının tanımının kanunda olmadığını, bunun ilave edilmesi gerektiğini söylediler. Tehlikeli köpek ırklarıyla ilgili, özellikle Dogo Argentino, Pitbull, Terrier ve Japanese Tosa gibi hayvanlarla ilgili bazı düzenlemelerin metinden çıkarılmasını ifade ettiler. Köpek dövüşlerinin yasaklanması, pet shoplardaki hayvan satışlarıyla ilgili düzenleme getirilmesi, hayvan ithalatıyla ilgili bazı sınırlamalar getirilmesi, özellikle hayvanlara karşı işlenen suçlarda tasarıya getirilen, kanundaki cezai müeyyidenin yetersiz olduğunu, işkence, tecavüz ve öldürmeyle ilgili para ve hapis cezalarının mutlaka artırılmasını ifade ettiler. Bunun gibi birçok değişiklik yapıldı. Ben bunların hepsine teşekkür etmek istiyorum. Önerilerin yasaya mümkün olduğu kadar dercedileceğinin de altını çizeyim, hukuk normları içerisinde. Gerek hayvanlara karşı işlenen suçlar ve gerekse insanların gördüğü zararlarla ilgili toplumsal bir mutabakatı asgari müştereklikte aradığımızı ifade edeyim.

Ben bu girişten sonra da öncelikle tasarı hakkında Sayın Bakanımıza söz vereceğim. Daha sonra da teklif sahibi olan Umut Oran Bey yok, herhâlde Melda Hanım, siz konuşacaksınız ikinci teklif sahibi...

Sayın Bakanım, buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Saygıdeğer Çevre Komisyonu Başkanım, Çevre Komisyonunun çok değerli üyeleri, değerli milletvekillerim; burada sivil toplum kuruluşlarımızın çok değerli temsilcileri ve de diğer kamu kurum, kuruluşlarının temsilcileri var, basınımızın değerli mensuplarını öncelikle saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. Bu toplantının, bu kanun tasarısının hayırlara vesile olmasını da canıgönülden temenni ediyorum.

Esasen, şunu ifade edeyim: Bizim kültürümüzde hayvanları sevmek çok önemlidir. Hatta biz küçükken dedelerimiz anlatırdı, onu da burada belirtmek istiyorum çünkü bizim kültürümüzü anlamak açısından önemli: Çok büyük bir günahkâr çölün ortasında böyle, susuzluktan dili çıkmış bir köpeği görüyor fakat çok derin kuyuya inerek ayakkabısıyla kuyudan suyu çıkarıp köpeğe suyu verince bütün günahlarının affolunduğunu anlatırlardı. Yani, dolayısıyla bizim kültürümüzde hayvanları sevmek var, hayvanlara merhamet etmek var. Yarattıanı severi Yaradan'dan ötürü. Dolayısıyla gerçekten, bu toplantı fevkalade önemli. O bakımdan, tabii ki biz niye bu kanun tasarısını hazırladık? Evet, ilk defa daha önce 2004 yılında böyle bir hayvanları korumaya ilgili bir kanun tasarısı hazırlandı ve 1 Temmuz 2004 yılında yürürlüğe konuldu ama tabii ki zaman içinde kanunda bazı eksikler görüldü, benim de çok değerli dostlarım var burada, hayvan sever dostlarımız, sivil toplum kuruluşlarının sürekli sanatkârlarımız var, akademisyenler var, burada mesela benim de mesai arkadaşım, çevreci bir profesör var, onun da ismini dile getirmek istiyorum Profesör Mirat Gürol, evet, kendisi de biliyorsunuz, sürekli e-postayla nerede ne varsa onu iletir, Yonca Hanım Twitter'den ha bire bize, özel kaleme gerekli bilgileri gönderir. Teşekkür ediyoruz çünkü bu, hassasiyetin bir göstergesi, bu da gerekli.

Şimdi, dolayısıyla, burada bizim hazırladığımız bir tasarıdır. Tabii ki bu tasarı çıktıktan sonra kamuoyunda tartışmaya açıldı, pek çok talepler alındı, bunu da Çevre Komisyonu Başkanımız -hatta zaman zaman toplantılar yapıldı- biliyor. Yani onları ben dercetmedim. Bizim teklif ettiğimiz tasarı nedir, niçin böyle bir tasarıya ihtiyaç hasıl oldu sizlere onu arz etmek istiyorum müsaadenizle görüntülü olarak. Daha sonra, tabii, Komisyon Başkanımız, sizlerin taleplerini, görüşlerini dikkate alacak. Daha önce yapılmış birtakım talepler var, teklifler var, tenkitler var, elbette bunları alacağız yoksa bu toplantıya gerek olmazdı onları dikkate almak.

Şimdi, önce bir durum analizi yapmak istiyorum müsaadenizle, durum nedir? 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'na da muhteva olarak ben bir durum analizi, diğer dünya ülkelerinde durum ve yaşanan ne gibi problemler yaşadık ve bizim teklif ettiğimiz tasarı ne, nedir onu size kısaca bir hatırlatmak babında arz etmek istiyorum.

Biliyorsunuz, 5199 sayılı Kanun, yani özellikle Hayvanları Koruma Kanunu hayvan hakları konusunda ilk kanuni düzenlemedir bu ilk defa ve 24 Haziran 2004 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiş, 1 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu bapta, koordinasyon merkezde Orman ve Su İşleri Bakanlığına verilmiştir, eski ismiyle Çevre ve Orman Bakanlığı, yani ben de tabii, eski bir çevreci olarak Çevre Komisyonunda bulunmaktan da ayrıca büyük bir mutluluk duyuyorum Sayın Başkanım yani eski bir çevreci olarak. Mahallinde ise il hayvanları koruma kurulu var vali başkanlığında, bu şekilde bir koordinasyon sağlıyoruz yani merkezde Orman ve Su İşleri Bakanlığı var, illerde de il hayvanları koruma kurulu var vali başkanlığında. Uygulama sorumluluğu ise şudur: Sokak hayvanları rehabilitasyon çalışmaları, bunlar mahalli idarelerde yani belediyelerde, yürütme ve denetim yetkisi ise Sayın Bakanım Orman ve Su İşleri Bakanlığındadır. Bakanlığımız denetim yetkisini valiliklere yetki devri yapmak suretiyle uygulamaktadır özellikle. Daha önce şunu ifade edeyim: Bizim genellikle, taşradaki bölge müdürlüklerimiz kuvvetli değil ama Orman ve Su İşleri Bakanlığıyla da birlikte -bu konu çok önemli olduğu için- biz Doğa Koruma Millî Parklar Genel Müdürlüğü bünyesinde bütün Türkiye'de bölge müdürlükleri kurduk, 15 tane bölge müdürlüğümüz var çok güçlü yapıya sahip ve her ilde de şube müdürümüz var, bazı özel hassas alanlarda ise şefliklerimiz var. Dolayısıyla onlarla çok daha güçlü bir yapıya kavuştuk, onu özellikle vurgulamak istiyorum. Tabii, sadece bu köpekler, kediler değil, biz tabiatdaki, yaban hayatındaki bütün hayvanlardan mesulüz, onları koruma altına aldık, hatta yoğun geçen kış aylarında sürekli olarak onları besliyoruz, yemliyoruz, koruma altına alıyoruz; hakikaten nesli tükenmekte olan bazı hayvanları da mutlaka, kelaynaklardan tutunuz da diyelim ki Anadolu koyunu gibi bunları da koruma altına alıyoruz.

Şimdi, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu, hayvanların korunması ve toplum sağlığını tehdit etmemesi için şunların yapılması lazım: Bir, aşılama, küpeleme, kısırlaştırma, künyeleme ve alındıkları yere bırakma söz konusu. Bir de geçici hayvan bakımevlerinde hayvanların bakım ve rehabilitasyonu. Ayrıca, cezai müeyyidelerle hayvanlara yönelik suçlar varsa bu suçların önlenmesi, bir de tabii, bilinçlendirme, eğitim ve sahiplendirme çok önemli. Sahiplendirme işin ruhu bana göre. Böyle temel ilkeler çerçevesinde hazırlanmış bir kanun bu kanun. Şimdi, ben de dünya ülkelerindeki duruma bir göz atmak istiyorum müsaadenizle

hatırlatma açısından, esasen biz onlardan çok daha ileriyiz, onlarda mesela uyutma var, “uyutma” dediğimiz hayvanı aslında yok etme, “uyutma” deniliyor. Ama “uyutma” dediğin bizde onu öldürme. Asla kabul edilemeyecek bir şey, bakın, bunu ifade edeyim, bir hayvanı öldürmek asla kabul edilemeyecek bir durumdur. Bizim zaten kültürümüzde bir hayvan öldürmek diye bir husus yoktur. Bunun için İngiltere’deki –yalnız, buna da değerli sivil toplum kuruluşları dikkatle bakarsa- durum şu: İşaretleme yapıyorlar, bunun için mikroçip ve tasmayla kayıt altına alınıyor, uygun bir şey yani biz de kayıt altına alınmasını istiyoruz.

Kısırlaştırma; kısırlaştırma işlemi Sayın Başkanım, mahalli idareler tarafından yapılıyor, belediye veya yerel yönetimler. Uyutmaya gelince, yedi gün sonunda sahiplenmeyen hayvanlar uyutulmaktadır. Yani İngiltere’de durum bu. Yalnız orada bazı cezai müeyyideler var. Ne gibi cezai müeyyide var? Hayvanların öldürülmesi durumunda ceza verilmekte, öldürülen hayvanın sahibine, hasta olması ya da kasıtlı öldürülmesi durumunda ceza daha da ağırlaştırılmaktadır. Hayvanların sakat bırakılması durumunda kasit olup olmadığına göre cezai müeyyide uygulanmakta, en fazla 20 bin sterlin para cezası ve elli bir hafta hapis cezası uygulanmaktadır. İngiltere’deki durum bu.

Fransa; Fransa’da gene işaretleme, mikroçiple kayıt altına alınıyor. Kısırlaştırma Almanya’da da mahalli idareler tarafından yapılıyor. Uyutma, bakın Fransa’da da sekiz gün içerisinde sahiplenmeyen hayvanlar uyutulmaktadır, yılda ortalama Fransa’da 50 bin hayvan uyutulmaktadır. Cezai müeyyideye gelince, cezaya konu hayvanları öldürmek ya da vücut bütünlüklerine zarar vermek 450 euro para cezasıyla cezalandırılmaktadır, kasıtlı öldürme hâlinde 1.500 euro, bunun tekrarlanması hâlinde 3 bin euro ve iki yıl hapis cezası verilmektedir, Fransa’daki durum bu.

İsveç’te ise işaretlemeyle kayıt altına alınmaktadır, kısırlaştırma mahalli idareler tarafından yapılmakta, uyutma –burada süre biraz daha uzun ama burada da öldürülüyor maalesef- yirmi sekiz gün içinde sahiplenilmeyen hayvanlar uyutulmaktadır. Cezai müeyyide kısa kasit veya dikkatsizlikle bir hayvana acı çektirecek şekilde kötü muamelede bulunmak, hayvanları fazla çalıştırmak suç olarak kabul edilmiştir, faillerine iki yıla kadar hapis ve para cezası verileceği hükme bağlanmıştır. Kamu sağlığını tehdit eden, tedavisi mümkün olmayan sokak hayvanları uyutulmaktadır.

İtalya’da işaretleme, küpeleme yani mikroçiple kayıt altına alınıyor, kısırlaştırma mahalli idareler tarafından yapılmaktadır. İtalya’da uyutma yasak. Cezai müeyyide, hayvanlara kötü muamelede bulunan ve onları öldürenlere on sekiz ay hapis ve 15 bin euro para cezası verilmekte, hayvanını terk edenlere –bakın hayvanını terk edenlere- bir yıla kadar hapis cezasının yanı sıra 10 bin euro para cezası verilmektedir. Yani bu önemli hayvanlar... Çünkü Türkiye’de şöyle bir problem var: Çocuğu hayvanı seviyor diye alıyor, bir hafta sonra usanıyor, ondan sonra sokağa atıyor. Yani kabul edilemeyecek bir şey, yani bunun mutlaka bunun önüne geçilmesi lazım. Tahmin ediyorum hepimiz bu konuda ittifak hâlindeyiz. İspanya’da işaretleme, yine küpeleme ve mikroçip ile kayıt altına alınıyor. Kısırlaştırma mahalli idareler tarafından yapılıyor. Uyutma burada var. Terk edilmiş hayvanlar uyutulmaktadır. Yılda ortalama 30 bin sokak hayvanı uyutulmakta İspanya’da. Cezai müeyyide? Öldürme, yaralama veya psikolojik zarar verme durumunda üç ay ile bir yıl arasında değişen para cezası uygulanmaktadır. Yani bunları kısaca anlattıktan sonra yaşanan problemler ne, niye böyle bir... Mevcut bir kanun var. Bu mevcut kanuna niye değişiklik ihtiyacı doğdu? Bu kanun ilkeler düzeyinde ve genel hükümleri, havidir. Öngörülen tedbirler maalesef korumada yeterli olamamıştır yani. Biz, evet, kanunda daha önce 1 ağustos...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, özür dilerim.

Ben, bürokrat arkadaşarımdan birkaç tanesini lütfen arka tarafa almak zorundayım, milletvekilimiz ayakta.

Sayın Vekilim, buyurun.

Teşekkür ederim Sayın Bakan.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Yani önce öngördük, 2004 yılında çıkarılan kanunda, fakat tedbirler korumada yeterli olamamıştır. Bir de görev ve yetki boşlukları meydana gelmiş Sayın Başkanım. Hayvanlara yönelik suçlar yeterince önlenememiş, cezalar yetersiz kalmıştır bu mevcut kanunda. Tehlikeli hayvanlar ve sahihsiz hayvanlar büyükşehirlerde toplum sağlığını tehdit eder noktaya gelmiştir. Geçici hayvan bakımevleri yetersiz kalmıştır. Mevcut geçici hayvan bakımevlerinde yönetim zafiyetleri oluşmuş, sahiplenmede ise maalesef istenilen seviyeye ulaşılamadı, sahiplendirmede. Yani yeteri kadar tanıtım yapılmadı ve bunları sahiplendirmek için istenilen sistem kurulamadı yani. Bu da hakikaten eksiklik.

Dolayısıyla, bizim tekliflerimiz şunlar: Yani bu kanunla, bu tasarımızla uygulama sorumlusu tanımlanıyor. Büyükşehirlerde ise, bakın, bütün dünyada mahalli idarelere görev verilmiş. Bizde büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri görevlendiriliyor. Diğer mahalli idarelerin faaliyetleri ise Bakanlıkça uygun bulunması hâlinde destekleniyor. Yani bazen büyük şehirlerin bir gücü var, mali gücü ama maalesef bazı diğer küçük belediyelerin gücü yok. Biz bakanlıkça destek verilmesini bu kanunla teklif ediyoruz, maddi destek

her bakımdan. Sisteme tabii ki bu mevcut kanunda ama buna tenkit var biliyorum. Ama doğal hayat parkları ilave edilmektedir. Ben bunu açmak istiyorum, herhâlde bu bir yanlış anlamadan kaynaklandı. Bunu müsaade ederseniz kısaca açayım ben. Bunu niye ilave ettik? Efendim, daha önce ormanlardan bu hayvan barınakları, rehabilitasyon merkezleri, bakım merkezleri için yer verilmiyordu. Dolayısıyla, bu kanunda... Orman Kanunu'nda -Osman Bey bilir- "Hayvanlar ormana giremez." diye bir madde vardı. Dolayısıyla, biz, belediyelerde özellikle geniş alanları orman dışında bulamıyorduk. Biz, ilk defa, gerçekten, çok büyük bir cesaretle "Hayvan barınakları bakım ve rehabilitasyon merkezleri için ormanlık alanlarda geniş alanlar verilebilir." diye böyle bir madde koyduk. Yani bunlar, geçmişte bu bakımevleri, biliyorsunuz "küçük, dar alanlarda hayvanı hapsedmek" şeklinde idi. Biz, buna, ilk defa, ormanlarda geniş alan verdik. Misal mi? Mesela şu anda belki dünyanın en güzel üç tane örneğini kuruyoruz, ama "doğal hayat parkı" demeyin "rehabilitasyon, bakım, tedavi vesaire merkezi" deyin, "açık alan" deyin. Çünkü onları hapsedmenin sürekli, belli bir kontrolden sonra doğru olmadığı kanaatindeyiz. Dolayısıyla, mesela şu anda biz Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığımızda birlikte Kandıra yolu üzerinde çok geniş bir ormanlık alanı verdik. Burada neler yapılacak biliyor musunuz? Yani oraya bir bakarsanız proje sizin istediğiniz manada. Yani burada hayvan hasta ise tedavi edilecek; kısırlaştırma, aşılama, küpeleme, sahiplendirme. Gerekirse belli bir dönem hayvanın alışması için açık alanda bunlar rehabilite edilmez. Bu maksatla doğal hayat parkları ilave edildi. Yoksa, bu yanlış anlamaya sebep oldu. Lütfen, bu projeye bakarsanız, mesela benim bildiğim kadarıyla Profesör Mirat Gürol Hanımefendi bununla bizzat ilgileniyor ve biz burada eksiklikler varsa neyse bunu yaparız yani. Çok geniş bir alan.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Toplama...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Müsaade ederseniz ben söyleyeyim, siz o toplama... Toplama değil, hayvanların toplanıp buraya atılması değil yani, maksat o değil. Onu bizim düşündüğümüzü söyleyeyim, ama kanunda bir eksik varsa, buyurun bunu telafi ederiz. Yani bizim düşündüğümüz, daracak bir, hayvanlar âdeta 1 metre karelik hapis hane gibi yerde bulunmasın, bunlar -eğer hastalığı varsa o ayrı tabii- rehabilite edilecekse geniş ormanlık alanlarda rehabilite edilsin, daha sonra ilgili yerlere bırakılır, sahiplenecek sahiplenir. Hatta biz oraya sahiplenmeyi kolaylaştırmak için çok özel bir bilgisayar sistemi, veri tabanı hazırlıyoruz. Hangi köpeğin hangi özellikleri var, gelip icabında sahiplenmek isteyen orada açık alanda görecektir; bunları bu maksatla düşündük. Lütfen, burada bir bakarsanız, maksadımız Sayın Bakanım, buydu. "Doğal hayat parkları" deyince bir tepki oldu, sanki bütün hayvanlar alınacak, oraya tıkalacak şeklinde. Öyle bir uygulama yok. Biz, örnek olsun diye Kandıra'da hemen hemen bitiriyoruz. Hatta bakanlıktan çok büyük bir mali destek verdik. İnşallah, yakında onun açılışını yapacağız ve sizleri davet ediyoruz, oradaki eksikler varsa görün, ne gerekiyorsa yaparız biz. Hayvanları seviyoruz. Dolayısıyla, aynı şeyi Trabzon'da ve şimdi İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına Tepeören'de çok büyük bir alan verdik, çok büyük bir alan. Çünkü hayvanlar için bu tedavi ve aşılama, rehabilitasyon, kısırlaştırma alanları uygun değil. Dolayısıyla, hiç olmazsa üç tane güçlü büyükşehir belediyesi bizim de desteğimizle, İstanbul'un desteğe ihtiyacı yok ama diğer yerlere destek gönderdik, Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanlığına dolayısıyla o örnekleri bunun için söylüyorum. Yani buradaki maksat budur. Ama ismini "doğal hayat parkları" demeyin, başka şey diyecekseniz, "Bakım merkezleri, rehabilitasyon, sahiplendirme merkezleri" dersiniz onu kanuna dercederiz. Tamam mı? Bunu özellikle açıklamak istedim. Yani bu benim de kafa yorduğum... Yanlış anlamayın barajlardan daha çok buna kafa yoruyorum yani nedense?

YONCA EVCİMİK – Bakanım, burada bir tek bizi yanılta...

MELDA ONUR (İstanbul) – Tahmin ediyoruz, oraya bir kafa yormuyorsunuz.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sayın Bakanım, bir şey söyleyebilir miyim?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Müsaade edin ben toparlayayım, ondan sonra... Burada başkan ben değilim, ben burada sizler gibi bir elemanım. Burada Başkan Çevre Komisyonu Başkanımız.

Yani teklifler ne şimdi? "Böylece, sahipsiz hayvanlar buldukları anda yerel yönetimler tarafından hayvan bakımevlerine götürülecek, müşahede altına alınacak, aşılanacak, işaretlenecek, kısırlaştırılacak, gerekirse rehabilite edilecek, sahiplendirilinceye kadar doğal hayat parklarında bakılacaktır." şeklinde.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sahiplendirilmezse...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Sahipleninceye kadar bakacağız.

Bakın şunu söyleyeyim: Katı surette öldürme, uyutma yok. Bunu özellikle...

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sahiplendirilinceye kadar...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Müsaade ederseniz ben şey yapayım. Ben bir sunum yapayım, ondan sonra.

Şimdi, ben, sadece...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, özür dilerim.

Değerli katılımcı arkadaşlardan istirhamım şu olsun: Sayın Bakanım sunum yaptıktan sonra ikinci bir teklif daha var. Bu ikinci teklif sahiplerine söz vereceğim. Vekillerimizden sonra da STK'larımıza söz vereceğim. Lütfen takip edelim.

Sayın Bakanım, buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Şimdi, efendim, ben, mevcut teklifimizi anlatıyorum, revize edileni değil. O bakımdan rahat olun, sakin olun, heyecanlanmayın.

Kırsal alanda ise özel idarelere görev vermeyi planlıyoruz. Yani çünkü biliyorsunuz büyükşehir belediyeleri var otuz tane. Diğerleri ise, bunun dışındaki yerlerde ise özel idarelere görev verilir çünkü büyükşehir belediyelerinde il hudutları büyükşehir belediyesi hudutları olduğu için, diğerlerinde, diğer illerde ise, büyükşehir olmayan illerde biliyorsunuz il belediye sınırları mahdut, sınırlı. Dolayısıyla orada özel idare bütün ilde yetkili olduğu için öyle düşündük, görev verilmesini.

Tabii, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, yani şöyle ifade edeyim ben: Tabii, aslında, biz, sadece Orman ve Su İşleri Bakanlığı yaban hayatıyla ilgili olmamız lazım. Bizim işimiz ormanlarda, dağlarda. Aslında bu konuyla da Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının tamamen ilgilenmesi lazım diye düşünüyorum. Ama sağ olsun sizler ısrarla bizim Bakanlığın da bu mevzuya el atmasını istediniz. Tamam, memnuniyetle ama kısırlaştırma, ev ve süs hayvanlarının denetlenmesi yetkisi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında çünkü onların her ilçede şube müdürlükleri var, kapasitesi daha büyük. Onları da ona vereceğiz ama bu arada büyükşehirlere ve belediyelerde kısırlaştırma ile ilgili bir yetkinin veya yetki devrinin verilmesinin uygun olacağı kanaatindeyim.

Teklifler gene. Konutlarda bulunacak ev ve süs hayvanı sayısının yönetmelikte belirleneceği hükme bağlanmakta, böylece meskenlerde bulunabilecek hayvan tür ve sayısı düzenlenmekte bu kanunda.

ZUHAL ARDAHANLI – İşte bu en kötüsü!

YONCA EVCİMİK – Lafa girmesek, ne olur, müdahale etmesek aralarda? Söz verilecek size de.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bu bizim kanun teklifi revize değil, tasarı yani.

YONCA EVCİMİK – Tasarı bu, bunun düzeltilmiş hâli de var.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Ev ve süs hayvanı sahiplenilmesi için kırsal alanlarda eğitim mecburiyetini kaldırıyoruz. İl ve ilçelerde sahiplenene eğitimi alma yükümlülüğü getirmekte.

Tehlikeli köpek ırklarına sahiplenme yasağı getirilmektedir bu kanunda ama biliyorum sizlerin başka bir teklifi var. Yani, neticede, sahipsiz hayvanların ormanlık alana bırakılması yasaklanıyor.

Deney hayvanlarına gelince, deney hayvanlarıyla yapılacak bilimsel alıştırmalarda veteriner hekim bulundurma zorunluluğu kaldırılmakta.

İnsanoğluna yakışmayacak şekilde hayvanlara yönelik suçlar ile tehlikeli hayvanlara yönelik müeyyideler ağırlaştırılıyor bakın. İşkence yaparak öldürmek ve tehlikeli hayvanları üretmek, satmak, vesaire gibi fiillere iki yıla kadar hapis cezası öngörülüyor bunlara.

Şimdi, Sayın Başkanım, tensip buyurursanız çok kısa olarak mevcut kanunda durum neydi, biz ne teklif ettik çok kısa olarak bunu anlatayım.

Şimdi, mevcut kanun yani 5199 sayılı 2004 tarihli Kanun'da madde 3'te geçen terimlerden madde 1'de şunu teklif ediyoruz: 24/06/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu 2'nci maddesinin (k) ve (o) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (ö) bendi eklenmiştir. Bunlar şöyle: (k) bendi: Hayvan bakım evleri, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarınca yapılan, işletilen veya yönetilen sahipsiz hayvanların rehabilite edildiği ve sahipleninceye kadar bakıldığı tesis diyoruz. İkincisi de, Bakanlığın ismi değişiyor biliyorsunuz. Daha önceki bakanlığın ismi Çevre ve Orman Bakanlığıydı, Bakanlığımızın ismi değişti, Bakanlık Orman ve Su İşleri Bakanlığı, bunda herhangi bir problem yok. (ö) bendiyse: Sahipsiz hayvanlar, doğal hayat parkı, hayvan bakımevlerinde kısırlaştırılıp aşılandıktan sonra kayıt altına alınarak sahipsiz hayvanların sahiplendirileceği kadar bakılacağı ve hayatlarını sürdürecekleri "Büyükşehirler, yerel yönetimler ve gönüllü kuruluşlarca yapılan ya da işletilen tesis..." diye bir tarif yaptık.

Madde 5'i değiştiriyoruz, bu da şöyle: Aşağıda bir fıkrayı ekliyoruz, o da "İl ve ilçe merkezlerinde veya süs hayvanı sahiplenen veya ona bakan kişi hayvanı barındırmak, hayvanın türüne ve üreme yöntemine uygun olan etolojik ihtiyaçlarını temin etmek, sağlığına dikkat etmek, insan ve hayvan sağlığına ve çevreye verebileceği zararları önleyecek gerekli bütün tedbirleri almakla mükelleftir. Bu konularda ev ve süs hayvanı sahipleri gerekli eğitimi alır. Kanun tasarısı.

Bir de efendim, tabii ki burada 5'inci maddede değişiklik yapıyoruz. O da şu özetle, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile eşgüdüm sağlamak suretiyle İçişleri Bakanlığı ve ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça düzenlenecek bir yönetmelikten bahsediyoruz özellikle, ev ve süs hayvanlarıyla alakalı bir yönetmelikten bahsediyoruz özellikle, ev ve süs hayvanlarıyla alakalı. Bunun dışında madde 5'e bir madde ilave ediyoruz: "Meskenlerde barındırılabilcek ev ve süs hayvanı tür ve sayısı Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikte belirlenir şeklinde bir madde var.

Deney hayvanlarıyla ilgili madde 7'de bir değişiklik yapıyoruz ve madde 4'e geliyor. "Deney hayvanlarıyla yapılan çalışmalar dışında hayvanlara tıbbi ve cerrahi müdahaleler sadece veteriner hekimler tarafından yapılır."

10'uncu maddenin (3)'üncü fıkrası yürürlükten kaldırıldı. Yani, bunlarda biliyorsunuz (3)'üncü fıkrayı kaldırdık.

Bir de 14'üncü maddede, bu cezalar ağırlaştırılıyor. Bunlar, özellikle hayvanlara işkence yapmak, psikolojik acı çektirmek, hayvanları dövme, aç ve susuz bırakmak, sokağı terk etmek, aşrı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak artık cezai müeyyide içine giriyor. Hayvanlarla ilgili yasaklardan 14'üncü madde yürürlükten kaldırılıyor ve ayrıca yasaklar da yasaklara ilave olarak özellikle tabii cinsi istismarda bulunmak, ayrıca Pitbull, Bull Terrier, Japanese Tosa, Dogo Argentino, Fila Brasileiro gibi tehlikeli köpek ırklarını ve melezlerini üretmek, sahiplenmek, ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak, takas etmek, sergilemek, hediye etmek, bunlar da gerekli yasaklar kapsamına alınıyor.

Yürürlükteki 14'üncü maddenin (m) bendinde bir değişiklik şey yapıyoruz. "Hayvanlar ilgili belediye sınırları dışında bir ortama, ormanlık alana veya diğer yaban hayatı yaşama alanına bırakmak." buna da cezai müeyyide geliyor. Yani, sahiplenmiş ondan sonra sokağa atması gibi.

Bir de ev ve süs hayvanı satışı yapan yerlerde yırtıcı, saldırgan ve zehirli hayvanları satmak yasak. Hayvanlara işkence yaparak öldürmenin büyük bir cezası var. Yani, bir de bunların cezalarının ne olacağı da özellikle yürürlükteki kanun maddesi ve değişiklik tasarısında bunları teker teker belirttik. Yani, cezalar artırıldı, bunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Diğer, 19'uncu maddede değişiklik var. "Özellikle sahipsiz hayvanlar ile ev ve süs hayvanlarının korunması maksadıyla bakım evleri, sahipsiz hayvanlar, doğal hayat parkı ve hastaneler kurmak, buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetler yürütmek büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri tarafından, diğer yerlerde ise bakanlık tarafından uygun görülen mali destek de sağlanmak suretiyle ilgili yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilir." Bu, hakikaten çok önemli bir madde. Bu, aynı zamanda yerel yönetimlere bütün Avrupa'da olduğu gibi yetki veriyoruz.

Diğer maddelerde cezai müeyyideler hem para cezası hem diğer cezalar var. Bunları hızla geçeyim. Bunlar zaten sizlere dağıtılan maddelerde var. Yani, cezalar çok ağırlaştırıldı bakın. İki yıla kadar hapis cezası gibi cezalar var. Tehlikeli köpeklere el konulacağı hükme...

Bir de yerel hayvan koruma görevlisi diye bir yetkiliye görev veriyoruz. Bir de kanunda verilen idari para cezalarının bir ay içinde ödenmesi hükme bağlanıyor.

Geçici maddeler var, bunları geçeyim. Yani, netice olarak özellikle burada vurguladığımız şu Sayın Başkanım:

Bir: Kimin sorumlu olduğu açıkça belirtildi. Yani, burada özellikle Bakanlığımızın sorumlulukları açıkça ortaya konuldu. Ayrıca, büyükşehirlerde büyükşehir belediye başkanlıklarına, diğer yerlerde ise Bakanlık maddi destek vermek kaydıyla ilgili yerel yönetimlere bunlara bakım, rehabilitasyon, aşılama, küpelemeyle ilgili esasları getiriyoruz.

İkincisi: Cezai müeyyideler çok artıyor, iki yıla kadar hapis cezasına kadar. Bunun gibi...

Ayrıca, ormanlarda özellikle bakım, rehabilitasyon vesaire, serbestçe dolaşacağı geniş alanları veriyoruz. Bunun dışında deney hayvanlarıyla ilgili esaslar getirildi. Yani, bana göre bu tasarı bu hâliyle bile -tabii sizlerin teklifiyle bazı değişiklikler teklif ediliyor biliyorum onu, bana da geldi. Ben tabii onları burada tasarımda olmadığı için onları buraya derçetmedim. Tabii, burada komisyon ve yüce Meclis karar verecek her şeyin en güzeline- bütün Avrupa ülkelerinden çok daha gelişmiş bir kanun tasarısı ama sizlerin de tabii teklifleriyle -zaten daha önce de teklifler geldi, Sayın Başkanımız onları da söyleyecek, teklifler alınacak- dolayısıyla daha da mükemmel hâle gelecek.

Ben tekrar hepinize çok teşekkür ediyorum. Bu kanun tasarısının hayırlı uğurlu olmasını gönülden diliyorum ve beni dinlediğiniz için hepinize saygılarımı sunuyorum efendim.

Sağ olun.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanımıza.

Öncelikle hassasiyet gösterip gelen bütün arkadaşların bilmesi gereken bir hususun altını çizeyim: Şimdi, bir kanun teklifimiz ve esas komisyon olarak ve tali komisyon olarak görüşeceğimiz iki metin var. Onlar için de söz vereceğim ancak arkadaşlarımızın da bilmesinde fayda var bir alt komisyon kuracağız çünkü burada herkesi dinleme şansımız olmaz ve bir de mahallinde belki bazı incelemeleri yapacağız. Dolayısıyla lütfen bu çerçevede takip edersek sevinirim.

Umut Bey ve Melda Onur' un teklifi var.

Umut Bey yok. Melda Hanım, size söz veriyorum buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli Komisyon arkadaşlarım, uzun süredir görmediğim sevgili dostlarımız; teşekkür faslına kısa geçeceğim çünkü Sayın Bakan ve Sayın Komisyon Başkanım söyledi ama hakikaten bu süreçte kimi zaman çok tartışık kimi zaman yan yana... Bütün katkılarından dolayı bütün arkadaşlarımıza teşekkür ederiz ve hâlâ da o katkılar olacak, sürecek çünkü bu yasa hiçbir zaman için mükemmel olmayacak ben bunu biliyorum yani bu her zaman için mükemmelleştirilecek. Son hâli, çıkmış hâliyle bile birçok kişiyi mutsuz edeceğini de biliyorum, beni de mutsuz edeceğini biliyorum. Çünkü içinde öyle maddeler var ki ancak ileriki aşamalarda buraya girebileceğiz ama ben şöyle değerlendiriyorum: Bu sorunlu maddeler, acil çözülmesi gereken sorunlu maddeler orta vadede ve ileri vadede acil olanlar üzerinde biz yoğunlaşmaya çalıştık. Mademki bir alt komisyon kurulacak ben STK'lara daha da fazla söz verebilmek için tek tek maddeler üzerinden geçmek istemiyorum. Bunlar tek tek görüşülecek ama ben bir genel yaklaşım yani kendi teklifimizin genel yaklaşımı üzerinde durmak istiyorum ve bir de Sayın Bakanım, sizlerin teklifinde hakikaten benim de çok sakıncalı bulduğum birkaç maddeye değinmek istiyorum:

Şimdi, tabii ki hayat geliştikçe farklı kavramlar ortaya atılıyor. Bir doğal yaşam, yaşam hakkı, etoloji ve ekolojik haklar bu yasanın 1'inci maddesine girmesi gerekiyordu. O yüzden biz 1'inci maddede zaten bu hakların, etoloji ve ekolojik hakların tanımlanması üzerine bir değişiklik istedik. Şöyle ki kanunun 1'inci maddesinde doğal yaşamlarından kaynaklanan ekolojik ve etolojik hakların güvence altına alınmasını istedik. Bu belki Anayasa'da bile olmasa gereken ki, çok isterdik biz Anayasa Komisyonu çalışmalarında bunun tanımlanmasını ve hâlâ da geç kalmış değiliz.

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – Uzlaşma Komisyonunda...

MELDA ONUR (İstanbul) – Uzlaşma Komisyonunda evet, ama daha detaylı olarak onu daha sonra ifade ederim. Bu hakların daha çatı bir şekilde tanımlanması bizim alt kanun ve yönetmeliklerimizde elimizi daha kolaylaştırır, dostlarımızın haklarını daha kolay savunuruz diye düşünüyorum.

Şimdi, madde 2' de çok önemli bir ibare getirdiğimizi düşünüyorum: “Hayvanlara ve onların doğal yaşam alanlarına karşı işlenen suçlar.” İşte, hayvanlara karşı işlenen suçları biliyoruz, bir de onların doğal yaşam alanlarına karşı işlenen suçlar... Bu, belki birçoğumuz için ne anlama geliyor denebilir. Aslında birçok örneğini belki arkadaşlarımız verebilecektir ama benim ilk aklıma gelen, eğer siz carette caretaların yuvalarının üzerine turistik tesis kuruyorsanız bence bu bir suçtur diye düşünüyorum ve bu yaban hayatta. Yani bunun dışında yine aynı şekilde siz ormanları yanlış kesip, domuzları boğazdan yüzdürüp karşıya geçiriyorsanız bunun da bir suç kapsamında sayılması gerektiğini düşünüyorum. Bu not onun için konulmuştur; bilmiyorum sevgili uzman arkadaşlarım hak verir mi?

Bunun dışında tabii ki, madde 3' Te, tanımlamalarda çeşitli ilaveler koyduk. Bunları tek tek burada anlatmamım gereği yok çünkü ileriki maddelerde bu tanımlar olduğu için, işaretleme, müşahede merkezi, eşitlik ilkesi, sahihsiz hayvan gibi çeşitli tanımlar getirdik tanımlar bölümüne.

Şimdi, hayvanları koruma deyince tabii ki yaban hayat şimdiye kadar çok fazla gündeme gelmediği için hep “evcil hayvan” kelimesi geçiyor. Biz bunu “tüm hayvanlar” olarak, “tüm” olarak değiştirmeyi önerdik. Şimdi tabii ki, belki bu konuyla ilgili çok da fazla kafa yormuş arkadaşlarımız şunu diyebilirler: “Ya tüm hayvanlar deyince ama kesiyoruz, deney yapıyoruz.” falan. doğru, çok haklılar ama bir şekilde bizim “tüm hayvanlar” diyerek yola çıkmamız gerekiyor.

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – Atların kontrpiyede kalması gibi, Tarımla Orman Bakanlığı arasında kalması gibi.

MELDA ONUR (İstanbul) – Evet, evet aynen o şekilde. Bunlar bizim öncelikli olarak, dediğim gibi öncelikli çözmeye çalıştığımız sorunlarımız var. Bu yüzden bu “evcil”i “tüm”e çevirelim ki, bir kuytu köşede kısırılan leopar ya da pars ne idiyse onun da hakkı savunulsun diye.

Şöyle devam edeyim: Şimdi, bir madde vardı özellikle evlerde bakılan hayvanlarla ilgili olarak, bu hayvanların tahliye edilmesiyle ilgili olarak şöyle bir madde ekledik: “Rahatsızlık verdiği mahkeme kanalıyla kanıtlanmadıkça evcil hayvanlar apartman ya da site yönetim planına ya da başka mevzuatlara dayanılarak yaşadığı yerden tahliye edilemez.” Bu çok önemli bir madde çünkü yani gereğinde kediyi bile tahliye eden kararlar gördük. Bir kedinin nasıl bir zararı olabilir? Yani köpeklerle ilgili olarak da zaten o mahkeme kararıyla belli olur yani çok tehlikeli ise sonuç olarak o belgelenir. Onun için böyle bir maddeyi buraya getirmenin gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Bu arada bir deney maddesi vardı, deney maddesiyle ilgili aslında çok fazla konuşmak istemiyorum. Yani ben isterim ki birçok ülkede -belki bu konuyla ilgili bir avukat arkadaşımız Komisyonda konuşur- artık yavaş yavaş bu deney faslı hayvanlar üzerinde çok azaltılmış ve belki bir gün bambaşka bir noktaya gidecek ama bu da hani ileride çözmeye çalışacağımız sorunlu alan olarak bunu yasada bırakmak durumunda kaldık. Onun için şimdiden bu konudan dolayı mutsuz olacak bütün hayvansever dostlardan özür dilerim.

Ardından uyutmayla ilgili de aynı şekilde, az önce Sayın Bakanım uyutmayla ilgili –“çeşitli öldürme” dedik- ülke örnekleri verdi ama tabii biz biraz İtalya, Yunanistan’a benzeyen ülkeleriz keşke biz İngiltere’ye falan benzeyen olsaydık.

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – Almanya olsaydık.

MELDA ONUR (İstanbul) – Almanya olsaydık, hadi Almanya’ya belki benzeyemiyoruz ama yani zaten biz yapımızla, tarzımızla, yediğimizle içtiğimizle, hâlimizle tavrımızla bir Akdeniz ülkesiyiz ve bir Akdeniz ülkesinde, nasıl ki Yunanistan’a gittiğimizde sokakta bir köpek görüyorsak, nasıl ki İtalya’da görüyorsak bizim ülkemizde de bu olacak, bununla yaşamaya çalışmalıyız. İngiltere başka bir kültür, orada daha çok hayvan sahipleniliyor ve ayrıca soğuktur, yaşayamıyorlar da yani iklim de farklı. Onun için biz biraz bu örnekleri öne alalım diyoruz. Bu konuda Sevgili Mario Levi’yle bir söyleşi yapmıştım ve şöyle bir şey söylemişti: “Sokaklarında kedi, köpek dolaşmayan şehir mi olur?” demişti ve İstanbul’la ilgili olarak bunu söylemişti ve aynen öyle. Sokaklarında kedi, köpek yaşamayan bir Akdeniz şehri olmaz diye düşünüyorum. O yüzden bu konuyu özellikle dile getirmek istedim uyutmayla ilgili olarak çünkü sokak hayvanlarıyla ilgili olarak bizim tabii ki taslağımızda olmayan ama az önce Sayın Bakanın taslağı dile getirildi ve birazdan ona geçeceğim için burada da bu notu düşmüş oldum.

Şimdi bir şey maddesi vardı valilik altında illerde belirtilen bir komisyon sıralamasında ki burada bir eksik tanım gördük. Bir baronun olması yani her il eğer o ilde varsa baroların hayvan hakları komisyonu üyelerinden en az bir hukukçunun ve baronun görevlendireceği bir avukatın da bu ildeki komisyonlarda mutlaka olması gerekiyor. Ben biliyorum ki birçok baroda hayvan hakları komisyonu var ve çok emsal işler yapıyorlar. Son dönemde açılan davalarda gerçekten hayvan hakları üzerine uzmanlaşmaya başlamış çok sayıda arkadaşımızın çok önemli katkılarını gördük. O yüzden böyle bir kurul oluşturulurken mutlaka içine –“Hayvan hakları avukatı” diyeyim ben artık ona- yani sadece hayvan hakları avukatı değil ama hayvan haklarını da koruyan avukat arkadaşımızın bulunmasının şart olduğunu düşünüyoruz.

Şimdi, para cezaları konusuna geldiğimizde. Burada en hassas olan konu bu, biliyorsunuz “en acil acil” dediğimiz. Neden? Çünkü hayvana yapılan işkence, öldürme özellikli ve tecavüz Kabahatler Kanunu’ndaydı -bunu tekrar söylemek istemiyorum- bir kabahat olarak alınıyordu ama bu toplum vicdanını yaralıyor, hepimizin vicdanını... Bu son olarak tanık olduğumuz kötü olay -ki sayesinde umuyorum ki geldi bu yasa çünkü Çevre Komisyonu çok sık toplanan bir komisyon değil- bu nedenle biz bu cezaları –zaten TCK- mümkün olduğu kadar, özellikle işkence, işkenceyle ölüme sebebiyet vermesi, sadece ölüme sebebiyet verme değil yani hayvan işkence edilmiş ve ölmemiş ve tecavüze uğramış bunların hepsine hapis cezası istiyoruz çünkü hani hayvana işkence ettiniz, arkasından ölmedi yani bu bir gerekçe olamaz, tüm bunların ceza alması gerekiyor. Bu konuda ısrarcı olacağız ve bu konuda hakikaten paraya çevrilemeyen cezalar üzerinde ısrarcı olmaya başlayacağız. Tabii, şimdi, bu son vakada biz bu genç arkadaşın –nasıl bunu yaptığını bilmiyorum ama- 300 lira verip dışarı çıkması ve toplum içerisinde gezmesinin sakıncalı olduğunu düşünüyoruz. Şunun için düşünüyoruz: Yani cinayete böyle başlayan bir kişi, öyle diyeyim size, ileride komşusunun çocuğuna, eşine, başka birine yapabilir. Yapmaya bilir mi?

BİR TEMSİLCİ – Bu başlı başına cinayettir zaten, başlangıç değil dir, o, hayvan. Lütfen onu daha hassasla kullanalım.

MELDA ONUR (İstanbul) – Peki, cinayete böyle başlamıştır öyle diyelim. Şöyle söyleyeyim: Bu konuda eski Adli Tıp Kurumu Başkanı Sayın Sevil Atasoy’un, müsaade ederseniz, çokta güzel bir makalesi var. Yaklaşık dünyada 20 tane vakayı örneklemiş,

dünyadaki çeşitli seri katiller, ileri de cinayet işleyenler, ilk cinayetlerine hayvanlarla başlamışlar. Ha, bu şu demek değil, her çocuk ya da hayvana her kötü davranın çocuk ileride bir seri katil olacak anlamına gelmiyor ama bu çok önemli bir belirtidir ve mutlaka ve mutlaka gözlem altına alınması gerekir. Bu son vakada da biz avukat arkadaşlarımızın desteğiyle zaten vesayet mahkemesine gönderilmesini istedik dosyanın. Bu yüzden belki bu cezalarda belki yasa da biz de atlamış olabiliriz ama bir psikolojik destek, psikolojik tedavinin de mutlaka olması gerekiyor diye düşünüyorum bu kişilere.

Devam ediyorum, cezalarla ilgili olarak daha ayrıntılı konuşacağız. Şimdi, dediğim gibi STK'lara daha fazla söz bırakmak için burada kesiyorum. Şimdi, Sayın Bakanımın az önce sunduğu teklifle ilgili ben de birkaç itirazımı dile getirmek istiyorum. Bu doğal hayat parkları çok tartışıldı, az önce Bakanımız anlattı, yani kendi bakış açısıyla makul olabilir ama şimdi, ben size Komisyon'da bir soru sormuştum, onun da cevabı gelmedi aslında, belki bir daha sorabilirim Bütçe komisyonunda, geçen senesinde, "Böyle bir şey getiriyorsunuz, peki bunun bütçe var mı?" Yani "doğal hayat parkı" dediğiniz şey, öyle içinde veterineri ciddi anlamda her şeyi olan. Fakat geçen defaki bütçede yani yoktu ya da bunun cevabını alamadık, bütçe kalemlerinde göremedik. Bu seneki bütçede sormadık çünkü bu yasa bayağı bir gündem kalkmıştı diye. Doğal hayat parklarını ciddi anlamda tartışmamış gerekcek bu alt komisyon'da diye düşünüyorum. Evet, bu meskende barındırılacak ev ve süs hayvanı, tür ve sayısı, yani bu sayıya karışmak olacak iş değil.

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – İnsan haklarına aykırı.

MELDA ONUR (İstanbul) - Yani bu her şeye aykırı. Sonuç olarak, evimde 3 kedi, 5 kedi, bunu neye göre belirleyeceksiniz? Bazı evlerde yaşlanmış birtakım insanların çok fazla kediyi doluşturdu... Eğer örnekleme buysa bunlar çok münferit olaylar. Bu normalde bir meskende barındırılacak hayvan sayısı böyle bir yasanın konusu olamaz. Bu ancak hayvan meskende barındırılırken aç bırakılmışsa, eziyet altındaysa ancak bu yasanın konusu, bu olabilir. Yani, hani, 3 çocuk 3 de kedi deseniz hadi daha iyi diyeceğim ama...

Bunun dışında, tehlikeli türlerle ilgili büyük ihtimalle çok tartışılmalı olacak, ben burada tehlikeli türlere çok fazla girmek istemiyorum, zaten bu konuyla ilgili veteriner arkadaşlar olsun, köpek eğitmenleri olsun, çok defasında tehlikeli tür olmadığını, hayvanları tehlikeli hâle getiren tehlikeli insanlar olduğunu" defalarca söylediler. Yani, biz golden kıvamında pitbulllar biliriz. Zaten Sayın Komisyon Başkanım sizin oğlunuzun bir dogo argentinosu olduğunu biliyoruz galiba o yüzden bunu da burada açıklayalım. Böylece herhâlde tehlikeli türleri de bu yasadaki kurtaracağız diye düşünüyorum.

"Sahipli ve sahipsiz hayvanların belediye sınırları içinde başboş bırakmak." Bu madde bana çok tehlikeli geliyor. Sahipli hayvanlar için tabii ki başboş bırakmak... Sahipli hayvan zaten normalde bırakılmaz. Eğer tehlikeliyse, saldırma tehlikesi varsa taşması olur ama sahipsiz hayvandan kasıt bildiğimiz sokak hayvanlarıysa bu madde çok sorunlu. Çünkü, bu, benim gözümün önüne şunu getiriyor: Herhangi bir, İstanbul'da bir yaşam alanının içinde bir eczanenin önünde küçük bir mama kabı görürsünüz. O sokakta yaşayan bir kedidir ve her sabah o eczanenin sahibini bekler. Gelir, mamasını yer. Kasıt bu sokak hayvanı ve bunu gidip oradan kaldırıp "doğal yaşam parkı" dediğiniz yerlere götürmekse bunun sonuçlarına hakikaten katlanamayız, ben size söyleyeyim. İstanbul'da Harbiye'de Elmadağı'nda bilenler bilir, sokak lambasını tanıyan köpekler vardır. Karşıdan karşıya geçerler radyo evinin önünde bekler, görür, geçer. Bunlar sokak hayvanları... Bunlar şehir hayvanlarıdır. Sizin tanımızdı, çok severim, bunlar şehir hayvanlarıdır. O yüzden bu (m) maddesinin çok sakıncalı olduğunu ve üzerinde çok çok çok tartışılması gerektiğini düşünüyorum.

Cezalarla ilgili olarak görüşlerimizi açıkladık. Yani, sonda bir geçici madde var. Zaten tehlikeli köpek türü diye bir şey kalmadığı zaman bu bakım evleri teslim etmek gibi bir madde de olmayacak diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, bu alt komisyonumuzu sabırsızlıkla bekliyorum şu işin bir an önce yola sokulması için.

Son bir şey ilave etmek istiyoruz size, bunu her yerde anlatıyorum ama anlatmak istiyorum yine. Ben milletvekili olduğumda eski bir milletvekili ağabeyim dedi ki: "Melda, sen hayvanseversin, şimdi hayvanlarla falan uğraşıp kendini hafife aldırma." Ve bana çok tuhaf gelmişti. Meclisteki ilk konuşmamı yerimden söz alarak Hayvan Hakları Günü'nde yaptım. İlk yasa teklifim de budur. Diliyorum bundan sonra da daha iyileştirmelere -bu dönem buradayız, ileriki dönem de olursak- katkıda bulunacağız.

Çok teşekkür ediyorum ben. (Alkışlar)

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, bir tasarı ve de teklif var. Bu iki teklif zaten birazdan birleştireceğiz alt komisyon olarak bizde ancak, bir tali komisyon olarak bizde bir teklif daha var. Özcan Bey'in teklifiydi, birleştiremeyeceğiz ama kendisine söz verecektim.

Söz almak isteyen milletvekillerimize önce söz vereceğim.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Bakan, değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları, değerli sivil toplum kuruluşunun temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, insan topluluğu olduğu kadar hayvan topluluğu da var. İnsan toplumundaki düzen hayvan toplumunda aynı düzen mevcut. Fakat, hayvan toplumundaki düzen sosyallik ve içgüdüleriyle hareket eder, insanlardaki o topluluk düzeninde akıl ve mantık süzgeciyle hareket edilir. Buradan giriş yaparak mevcut olan düzenlemelerimiz kısmen iyi ama kısmen iyi dediklerimiz Değerli Bakan, uygulanmıyor. Sizin burada öncelikle şunu yapmanız gerekir: Uygulanmayan bu kanun hükümlerine acilen müdahale etmeniz lazım, nasıl ki bir yerde yangın çıkıyorsa itfaiyenin acilen müdahale etmesi gerekir, nasıl bir kişi hasta ise acil ambulansın hastaneye yetiştirmesi gerekiyorsa aynı şekilde... Son günlerde, Bodrum’da yaşayan bir vatandaşımız ve Antalya’da yaşayan vatandaşımızın borcu nedeniyle evcil hayvanının haczedilmesi kabul edilebilir bir durum değil. Hiçbir bakanlıkta bu gündeme gelmedi, yazılı soru önergesi verdiğim hâlde hâlen duruyor bu. Nedir bu mesele? Bizim mevcut olan 5199 sayılı Kanun’un 5’inci maddesinin beşinci fıkrası evcil hayvanların haczini yasaklıyor Değerli Başkan, yasakladığı hâlde maalesef haczettiler, muhafaza altına almaya çalıştılar, bunun kabul edilebilir bir yönü yok. Yani hakikaten, haczi yapan icra müdürü veya icra memuru, bunu denetleyen icra hâkimliği ve aynı zamanda yıllık denetimlerini yapan cumhuriyet savcılarını müştereken, müteselsil sorumludur. Derhâl işlem yapmanızı arz ediyorum ben. (Alkışlar)

Hatta bununla ilgili de size Adalet Bakanlığına...

BAŞKAN – Sayın Tanal...

Arkadaşlar, özür diliyoruz ama bu bir resmî toplantı, alkışı sonra yaparsınız inşallah.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu konuda Sayın Adalet Bakanına ben Mecliste sözlü olarak da sordum, baktım cevap vermeyince -“Yazılı cevap vereceğim.” dedi- onun üzerine kaleme aldım, yazılı soru önergesini de verdim, hukukta çünkü “söz uçar, yazı kalır ilkesi” uyarınca yazılı soru önergesi hâline de getirdim.

Şimdi, devam edersek, Sayın Melda arkadaşımız dedi ki deneyle ilgili... Hukukta çok güzel çözümler vardır. Mesela en azından hayvanlar üzerinde deney yapılmak zorunlu ise insanlar üzerinde yapılan deneyler için öngörülen koruma tedbirlerinin hayvanların deneylerinde de alınması şart koşulmalıdır. İnsan olarak benim üzerimde bir deney yapılıyor ise, hangi şekil ve şartlara bağımlı ise aynı şekilde hayvanlar üzerinde de aynı şekil, şart ve tedbirlerin getirilmesi gerekir. Peki, burada nedir?

Mesela ben hemen birkaç şey söyleyeyim. Birçok otomobil firması çarpma hâlinde çarpmanın sürücü ve yolculara etkisini ölçmek için kedi, köpek, maymun gibi hayvanları kobay olarak kullanmaktadır, bu kabul edilebilir bir durum değil. Lazer ışınlarının etkisini ölçmek için köpeklerin gözlerine sıkılarak bu hayvanlar kör edilmektedir, bu kabul edilebilir bir durum değil. Maymunların radyoaktif madde dolu tanklara konarak bunların radyoaktifte karşı dayanıklılığını ölçmek için, bu hayvanlar acı içerisinde can vermektedir. Yani bir düzenleme yok Değerli Bakan, Değerli Başkan.

Şimdi, daha önemlisi, çok can alıcı bir nokta, biraz önce değerli vekil arkadaşlarıma yani bunu da okuduk: Leoparın kürkünün tek parça çıkması için canlı canlı anüsüne kızgın demir sokularak ağzından çıkarılarak hayvan büyük bir ızdırapla öldürülmektedir. Bunların ne olur... Daha önceki bizim 765 sayılı Ceza Kanunu’muzun 577’nci maddesinde “...hayvanlara karşı insafsızca hareket eder veya lüzumsuz yere döver veya yaralar yahut aşikâr surette haddinden fazla yorulacak derecede zorlarsa...” ceza vardır ama yeni 5237 sayılı Yasa’da, daha önceki o eza, cefa yasaklarını içeren bir hüküm yok Ceza Kanunu’nda Değerli Bakan. Onun için mevcut olan Ceza Kanunu’nda eza, cefa ve çektirmeye yönelik yani eski 765 sayılı Ceza Kanunu’nda olan hükmün -bunu da emsal alarak daha genişleterek- bunun yer almasında yarar var.

Daha ötesi -yani bunu bir kişisel sürtüşme anlamında söylemiyorum Sayın Başkan, Sayın Bakan- bence ülkemizde bir hayvan hakları bakanlığının kurulması lazım.

YONCA EVCİMİK – Evet, bu çok doğru.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani çok radikal bir çıkış söylüyorum ama hayvan hakları bakanlığının olmaması bu ayrı bir tartışma konusu.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – İnsan haklarını da bağlayalım oraya. İnsan hakları da hayvan hakları da aynı bakanlıkta değerlendirilsin.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani o ayrı bir bakanlık, o ayrı bir bakanlık, ayrı ayrı bakanlık. Yani ne olur...

Bir başka sorun; şimdi, evet, mesela biraz önce siz örnekler verdiniz. Almanya, Avustralya, Fransa'da hayvanlar eşya kapsamına sokulmuyor, eşya değil, Medeni Kanun'da eşya diye kabul edilmiyor. Bizde Değerli Başkan, Medeni Kanun'da da eşya, Borçlar Kanunu'nda da eşya, Ceza Kanunu'nda da eşya. Gelin radikal bir çıkış yapalım, size "teşekkür ederim" diyelim, hep birlikte bunu eşya kavramından çıkaralım yani Borçlar Kanunu'ndan çıkaralım, Medeni Kanun'dan çıkaralım, Ceza Kanunu'ndan çıkaralım. Hatta bu kanun özel bir hüküm olduğu için, onlardan sonra çıktığı için hepsini de ilga eder. Bu kanuna onu bir en azından yazalım.

Peki, hayvanların da yaşama hakkı var. Biz nasıl insanlar arasındaki ayrımcılığa hayır diyorsak, eşitsizliğe hayır diyorsak hayvanlar arasındaki ayrımcılık ve eşitsizliğe hayır dememiz lazım. Yani biz "Şu hayvan efendim, zararlıdır, şu hayvan zararsızdır..." Hani biraz önce söyledik ya, giriş yaptık işte sosyal düzen, sosyal topluluk açısından, onların da öyle bir düzen, bir topluluğu vardır. Yani bu, öldürme anlamında, zararlı zararsız anlamında, bence Hayvan Hakları Sözleşmesi evet çıkarılmış ama hiçbir ülke imzalamamış, hiçbir bağlayıcılığı yok. Biz ileri demokrasi diyoruz, gelin, biz önce imzalayalım, dünyaya biz örnek olalım. Avrupa Birliği mi hep bize ders verecek? Bir de doğudan Avrupa Birliğine bir ders verelim, doğudan Avrupa Birliğine bir güneş doğuralım o zaman, diyelim ki: "Arkadaş, biz, Hayvan Hakları Evrensel Sözleşmesi'ne -Türkiye- ilk olarak imzasını biz koyuyoruz, bu bizi bağlıyor. Efendim, ey 27 Avrupa ülkesi biz size ders veriyoruz." Yani bu anlamda bunlar olması gereken hükümlerdir diye düşünüyorum. Aslında, bilemiyorum, Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin maddelerini biz eğer alırsak, bir karşılaştırma yaparsak bu tasarıyla ilgili epey sorunlarımızın çıkacağını farkındayım.

Kısırlaştırmayla ilgili dediniz. Yani kısırlaştırma, bu nedir? Hemen Evrensel Hayvan Hakları Bildirgesi'nin 5'inci maddesinde üremenin bir hak olduğu, kısırlaştırılması ancak soyun tükenmesi tehlikesinde olan hayvanlarla ilgili olarak bunun uygulanmaması gerektiği, her hayvanın kendi soyunu devam ettirme hakkının olduğu vurgulanmakta.

Tıbbi deneyleri de söyledim, Ceza Kanunu'ndaki boşluğu söyledim, Medeni Kanun'daki eşyayı söyledim, söylenecek daha şeyler var. Ben Komisyon üyesi değilim, herhâlde fazla da uzatırsam ikaz alabilirim, o ikazı almama adına şimdiden burada kesiyorum ilerdeki söz hakkım baki kalmak kaydıyla.

Sabrınız için teşekkür ve saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

Sayın Kahveci, buyurun.

OSMAN KAHVECİ (Karabük) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, sivil toplum örgütlerinin çok değerli temsilcileri; ben de sizleri sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun değiştirilmesiyle ilgili bir süreci beraber tartışıyoruz. Tabii, hepimizin gönlünde en mükemmel, en ideal kanunu yapmak var ama biliyorsunuz toplumlar geliştikçe, bilinçlendikçe kanunlar da devamlı revize edilmeye muhtaç. Onun için bu kanun ve bugün görüşeceğimiz bu değişikliklerle ilgili süreç bitmeyecek aslında, belki birkaç yıl sonra, belki birkaç ay sonra da tekrar bununla ilgili değişiklikler gelecek. Bu süreç, özellikle hayvanların korunmasıyla ilgili süreç Türkiye'de gerçekten iyi geliyor, yeni yeni ilavelerle birlikte en mükemmel yakalamaya çalışacağız. Ama bildiğiniz gibi, bütün Avrupa ülkelerinde de zaman zaman gelişen olaylara göre kanunlar yeniden revize ediliyor. Onun için kimsenin "Bu kanun çıktı, efendim, bu değişiklikler yapıldı, bizim dediklerimiz olmadı." diyerek bir yeise kapılmasının gereği yok çünkü bu süreçtir, ileride bununla ilgili de gördükçe, kanunun uygulanmasından kaynaklanan sıkıntılar yaşandıkça bunlarla ilgili ek düzenlemeler de yapılacaktır. Onun için bu, bizim bu kanunla ilgili son değişikliğimiz olmayacaktır, zaman içerisinde bu değişiklikler olacak.

Tabii, bunun için Türkiye'de henüz, bakın -az önce Sayın Bakanımız da söyledi- gerçekten hayvanların korunmasıyla ilgili aslında hem kurumsal bazda hem de altyapı bazında yeni yeni toparlanıyoruz. Yani bir muhatap bakanlık bile yeni yeni işte, o bakanlık mıdır, bu bakanlık mıdır... Hatta şu kanunda biliyorsunuz görevler bile, bu kanunun uygulanmasıyla ilgili muhatap olarak yine tek bakanlık yok; bir Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı var, bir Orman ve Su İşleri Bakanlığı var. Bununla ilgili işte, orman mevzuatında yapılan değişikliklerden tutun da -özellikle hayvan barınaklarıyla ilgili en güncel şey oydu, en aktüel konulardan bir tanesi oydu- Orman Kanunu'nda bile değişiklik yaparak hayvanların daha geniş alanlarda yayılmasıyla ilgili...

Biliyorsunuz, Orman Kanunu dendiği zaman dokunulamaz, fazla müdahale edilemez bir kanun olarak gözüküyor ama Orman Kanunu'nda, Sayın Bakanımızın da dirayetinde -ben de o zaman Orman Genel Müdürüydüm- hayvan barınaklarıyla ilgili, hayvanlar kendilerini hapiste hissetmesinler, kendilerini daha özgürce yaşıyor gibi hissetsinler diye geniş alanlarda orman alanları verilmeye başlandı. Yani, zaman zaman orman alanlarının başka alanlara tahsisıyla ilgili tartışmalar olur, günceldir ama hayvanlara

verilen önemin göstergesi olarak, en önemli varlığımız olan ormanlarımızdan bile hayvanlara geniş ölçüde alanlar verilebilecek bir düzenleme yapmak suretiyle bu konuya verilen ilginin önemini vurgulamış olduk.

Şimdi, bizim en tartıştığımız konulardan bir tanesi sokak hayvanları, hani “şehir hayvanları” falan dendi. Aslında, bu, zorluktan, mecburiyetten kaynaklanan bir olay. Yani, şimdi, Avrupa ülkelerine verdik, hangi Avrupa ülkesinde sokak hayvanları var? Nasıl yapmışlar onlar? Yani katlederek mi yapmışlar? Hayır, sahiplendirmişler hayvanları. Dolayısıyla da, bizim de ilerideki süreçte, inşallah toplumu da o bilinçle geliştirdikten sonra biz artık...

Hayvanları, işte, kısırlaştırma süreci başladı. Bu nedir zaten? Kısırlaştırma demek sokağa çıkacak olan hayvanların sayısını gelecekte azaltmak manasına geliyor, kısırlaştırmanın da amacı bu. Aslında tartışıldığı zaman, bir hayvanı kısırlaştırmak kadar da... Bu da belki de hayvanların şeyine bir müdahale değil mi? Yani, ama bu ortak noktada birleştik. Ne yapalım? Sokak hayvanlarının sayısını azaltalım. Peki. Katletmeyelim, onda da fikir birliği oluşturduk. O zaman bizim gelecekteki süreçte Türkiye’de hayvancılık açısından sokak hayvanlarının sayısını bu süreçte azaltabilmek. Bu, iki yolda olacak: Bir, kısırlaştırmayla azaltıyoruz, çoğalmayacaklar. İkinci si, sahiplendirmek suretiyle bu süreçte Türkiye’de belirli bir periyot içerisinde sokak hayvanlarının sayısı artmayacak, sokak hayvanlarının sayısı azalacak. Onun için bu sokak hayvanlarıyla ilgili tartışma yani, burada... Çünkü bize çok şikâyet geliyor. Sokak hayvanları çok masum değiller yani bazıları hakikaten insanlara saldırabiliyor da. Telefonlar edip belediyelerden bir sürü şikâyetleri de duyuyoruz. Efendim, sokak hayvanları... Gece sokağa çıkamıyoruz diyelim. Benim çocuğum vardı, küçük çocuğuma, geldi, site içerisinde sokak hayvanları saldırdı. Bu demek değil ki sokak hayvanlarını katledelim ama bir politika izlememiz lazım ki bunların sayısı da belli bir zaman içerisinde azalsın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hayvanların eğitimini sağlayalım.

OSMAN KAHVECİ (Karabük) – Evet, yani... Yani, eğitimini sağlayabilirsiniz. Belki hayvanları değil de... Ama izlenen kısırlaştırma ve sahiplendirme politikası doğru bir politika.

Evet, şimdi, az önce Melda Hanım dedi ki: “Bu şeyi tüm hayvanlara uygulasak mı?” Bu dediği zaman, hani, korunmayla ilgili uygulanmasını talep ediyor. Şimdi, tabii, bu “tüm hayvanlar” dediği zaman işin içerisine bütün hayvanlar yani sadece evcil değil, -diğer hayvanlar olduğu gibi- yaban hayatındaki hayvanlar da bu kapsamın içerisinde. Aslında, bunu sormaya da gerek yok çünkü Orman Teşkilatı ve Bakanlık yaban hayvanlarının korunmasıyla ilgili ormanlarda etkin tedbirler alıyor, özel habitatlar hiç müdahale etmeden bırakıldığı gibi, yaban hayatı koruma alanlarında hiçbir müdahale olmadan hayvanlar oralarda, o alanlarda -avlanma da yasak o alanda- çok daha özgürce varlıklarını sürdürebiliyorlar.

MELDA ONUR (İstanbul) – Ama yani “Ceza kapsamına alınsın.” dedim. Mesela tilkiyi alıp böyle geldikleri zaman geldikleri zaman, o, ceza alsın.

OSMAN KAHVECİ (Karabük) – Onlar başka tabii ama birisi... Yani, şey de, o hayvanlara gidip de veya ormanlarda zamansız avlama yaptığı zaman çok şiddetli cezaları var zaten. Yani, hem yaban hayatı koruma sahalarında avlanmak yasak hem de belirli zamanlarda, üreme zamanlarında veya belli sayıların -onun bizim hesabımız, kitabı var- altında müdahale edilmesine zaten Orman Kanunu’nda da ciddi yasaklar getirildiğinden dolayı yaban hayatıyla ilgili gerekli tedbiri al ama sizin dediğiniz gibi yani onların işte, böyle derilerini, merilerini, işte, sizin dediğiniz gibi insanı biraz ürperten o manzaralarla ilgili tedbirler alınması doğru bir tedbir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

OSMAN KAHVECİ (Karabük) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Abdurrahim Bey, söz istediniz herhâlde, buyurun.

Şimdi, şunu, şöyle bir şeyi... Abdurrahim Bey, özür dilerim.

Değerli arkadaşlar, sanırım herkes konuşmak isteyecektir ve buna da saygı göstermemiz gerekiyor. Benim de konuşmasını istediklerim var çünkü bu süreçte bizim hakikaten birlikte çalıştığımız arkadaşlarımız var, onlardan ben özellikle rica edeceğim. Şöyle bir önerim olursa uygun görür müsünüz: Sayın vekillerimizin konuşmaları tamamlandıktan sonra, bir kısım STK’ları dinleyip Bakanımızın cevabını alıp -çünkü Sayın Bakanımız da kalkmak isteyecektir belli bir saatten sonra- biz alt komisyonu seçsek burada, hiç yerimizden kıpırdamadan, alt komisyon hemen çalışmaya başlasa ve gelen bütün katılımcıları dinlese uygun görür müsünüz?

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Ama burada bir STK temsilcisi olarak konuşmalıyız, burada, bu masada.

YONCA EVCİMİK – “Evet, konuşturacağım” dedi.

BAŞKAN – Yok, vekillerin konuşmasına müdahale edemem. Uygun görüyorsanız ben vekillerimizin konuşmasından sonra birkaç STK'ı dinleyeceğim, Sayın Bakanımıza söz vereceğim, alt komisyon seçimini yapacağız, kanunları birleştireceğiz ve komisyonu buraya davet edip onlarla devam edeceğiz.

Abdurrahim Bey, buyurun.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli komisyon üyeleri arkadaşlarım, sivil toplum kuruluşlarının değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Gününüz hayırlı olsun.

Kürdistan'da bir bölgede aşırı yılan sokmalarından şikâyetler intikal ediyor. Şikâyetler üzerine şehrin belediyesi bir yılanı öldürüp başını getirene belirli bir oranda bir para ödüyor. Bu, uzun bir süre devam ettikten sonra bu defa farelerin şehri basma noktasına geldiği hususunda şikâyetler geliyor. Ben işin doğal durumuyla ilgili, tabii durumuyla ilgili boyutuna dikkat çekmek için bu olayı anlatıyorum.

Bir de bizim kültürümüzde doğal ortamın korunmasında, insan ve hayvana yaklaşımda bir paralellik görüyorum, bunu da tarihî kayıtlardan biliyorum. Göçmen kuşların yolları üzerine atalarımız iklim koşullarına uygun barınaklar yapmışlardır ve bunlar yüz yıllar önce yapılmış şeyler.

Bir de tarihî bir anekdot arz etmek istiyorum: Yıl 1630, yer Mekke'nin 2 kilometre hemen varoşu. Kendi yaşadığı şehirden, büyüdüğü şehirden, anılarının olduğu, hasretlerinin olduğu, sevdiklerinin olduğu, umutlarının olduğu şehirden bir gece göç etmek durumunda kalan (SAV) 10 bin kişilik bir orduyla bu şehre dönüyor, 10 bin kişilik bir ordu. Ve şehre girmek üzereyken kendisine ne haber geliyor, bir köpeğin doğurduğunu ve yavrularıyla ordunun güzergahı üzerinde olduğunu bildiriyorlar. Tabii, yaver olduğu gibi, atlılar da var, ordu da şehre girmek üzeredir. Bu köpeğe ve yavrularına zarar verilmemesi için iki kişiyi görevlendiriyor. Gelenler buna zarar vermesin, eziyet vermesin. Ordu geçtikten sonra o iki kişinin görevi bitiyor.

BAŞKAN - Güzergah değiştiriyor.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Güzergah değiştiriyor, evet.

Bir şey daha, yine, tarihî kayıtlarda geçerli, ilgisi olanlar biliyorlar. Çok meşhur bir Ashab-ı Kiram var, asıl adı Abdurrahman'dır ama kendi evinde çok sayıda kedi beslemektedir, Kendilerine çok itinayla bakmaktadır. Resulullah onun bu özelliğini görünce kendisine “Ebu Hureyre” der. Arapça bilen arkadaşlar bilir, “kedilerin babası” anlamında. Böyle bir gelenekten, böyle bir kültürden, böyle bir anlayıştan gelen insanların hayvanlara duyarlı olmaması, sevgisinin olmaması, onlara gerektiği anlamda bir değer biçmemesini bir gelişki olarak düşünüyorum ve insanın üç aşamalı bir sorumluluk boyutunun olduğunu biliyorum: Bir, insanın kendi Yaradan'ına karşı bir sorumluluğu var. Bir de insanın insanlığa karşı bir sorumluluğu var. Bir de insanın doğaya karşı bir sorumluluğu var Çünkü hepimiz, bütün canlılar -insanı, hayvanı, bitki dokuyla birlikte- bu doğal ortamda ancak yaşamımızı sürdürebiliyoruz.

Sözümü kısa keseceğim, daha çok konuşacak arkadaş var.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun güncel ihtiyaçlara cevap veremeyecek bir duruma geldiği, bu toplantıdan da çok net olarak anlaşılıyor. Yasalar tabii ki dinamik bir ortamda ihtiyaca cevap veremeyecek duruma gelir. İlgililerin görevi, tabii, yasama yetkisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin sorumluluğu, görevi günün koşullarına, ihtiyaçlara cevap verebilecek bir düzenleme yapmaktır, onun için buradayız zaten. Yapılacak düzenlemenin doğal ortam durumu ile örtüşükçe ideal düzeyde olacağı, ideal bir yasa olacağını düşünüyorum. Bu düzenlemede emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Kaplan, buyurun.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli katılımcılar, değerli hayvansever dostları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Alt Komisyon kurulması nedeniyle çok fazla düşüncemi burada ifade etmeyeceğim ama burada hissettiğim bir duyguyu paylaşmadan geçemeyeceğim. Keşke hayvan haklarına gösterdiğiniz bu duyarlılığı Türkiye'de yaşanan insan hakları konusunda ihlaller olduğunda da göstermeniz birinci temennim.

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – Biz aynı zamanda toplum gönüllüsüyüz efendim. Bunu hakaret kabul ederiz.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – İzin verin bitireyim. Hayır, siz cevap hakkınız geldiğinde konuşun lütfen, bakın, tepki gelebileceğini bilerek söylüyorum.

İkinci bir kısım: Bu konu Orman ve Su İşleri Bakanımızın onurlandırdığı bir toplantıyla gündeme geldi. Aslında bu bir doğal yaşama alanı ve doğal ortamın korunması açısından düşündüğünüzde hayvan haklarıyla da ilgili bu konunun gerçekten dünyada da

olduğu gibi, Orman ve Su İşleri Bakanlığını ilgilendirdiği gibi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını da ilgilendirdiği gibi, doğal ve ekolojik dengenin korunması açısından çevreyi ilgilendirdiği önemli bir olgudur. Dolayısıyla, ben Sayın Çevre ve Şehircilik Bakanının da burada olmasının önemli olduğunu düşünüyorum.

Sayın Bakanım, sizi dinlerken, daha öncelerden hayvan barınakları, sonraları bakımevleri, bugün de sizin belirttiğiniz “doğal hayat parkı” diye bir tanımlamadan bahsettiniz ama ne yazık ki pratik uygulamalarda ister adına “barınak” deyin, ister “bakımevi” deyin, ister şimdi sizin orman alanlarının içerisinde bahsettiğiniz “hayat parkı” deyin, düşünce, mantalite, eğitim değişmediği süreç içerisinde o hayvanlar orada hapsediliyor, aç bırakılıyor, kendi kaderlerine terk ediliyor. Siz şimdi yarın Kandıra bölgemizde -Kocaeli’nden bahsettiniz- eğer içinde “doğal hayat parkı” dediğiniz ve bakımevleri içerisinde hasta olan hayvanların tedavisi yapılacaksa, gerçekten, üremenin toplum ve şehir planlaması açısından sakıncalı olduğunun; kısırlaştırılması, aşılınması, sahlendirmesi, hatta rehabilite ettirilmesi gibi konuları gündeme getirecekseniz, bunu yapacaksınız şu ana kadar pratik olarak büyükşehirlerin kenar varoşlarında tel çitlerle çevrilmiş, aç bırakılmış “bakımevleri” dediğiniz, adına “bakımevleri” dediğiniz ama hiçbir bakımevi statüsüne, projesine, yönetmeliğine uymayan yapıyla karşı karşıyayız. Bu kaygı sanıyorum ki hayvan dostları arkadaşarımdan da... Yarın bu hayat parkı eğer böyle bir toplama kampı olacaksa, eğer burada sahipsiz bırakılacaksa hiçbir anlamı yok. Dolayısıyla, bunun bence bir ön süzgeçten geçirilmesi gereken bir olgu olarak düşünüyorum.

Bakın, hükümet tabipliği olduğu dönemde karşılaştığım bir şeyin altını çizmek istiyorum: Hayvanların yem torbaları taşınırken bir yem torbası ikinci defa kullanılmadı, yönetmelikte var ama ekmek yediğimiz fırınların, unun taşınma torbasında bir yönetmelik yok. Yönetmelik ve yasal düzenleme ne kadar alırsanız alın pratik uygulaması öyle gitmiyor. Onun için, benim önerim, Sayın Bakanım, tasarıya da ilave edilmesini istiyorum, ilk orta öğretim mi, lise mi diyorsunuz ama eğitim konusunda hayvanları sevmek, bir arada yaşamak hatta bunun bir doğal yaşamın parçası olduğu noktasında çevre dersleriyle beraber verilmesinin zorunlu olduğuna inanıyorum çünkü uzun vadede biz bu eğitim programını almazsak bir sonraki süreçte bahsettiğimiz olumsuz tabloların olmayacağı düşüncesindeyim. Konuların daha detaylı olarak Alt Komisyonunda, özellikle başka bir cepheden bakacak olan sivil toplum örgütlerinin hayvan gönüllüsü arkadaşlarımızın düşüncesinin önemli olduğunu kabul ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaplan, ben de teşekkür ediyorum.

Sayın Türkkkan, buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teşekkür ediyorum.

Bir söz var: Bazen bir musibet bin nasihattan iyidir. Bir canavarın bir kediyi vahşice öldürmesi bu olayların gündeme biraz daha çabuk gelmesine vesile oldu. Kamuoyunda oluşan tepki Meclisi de harekete geçirdi.

Ben burada birkaç gözlemimden bahsetmek istiyorum. Öncelikle, belediyelerin hayvan barınaklarıyla alakalı... Sayın Bakanım, bir gün bir fırsat bulup herhangi bir belediyenin bir hayvan barınağına gidin. Size yemin ediyorum, o kediyi vahşice öldüren o çocuğun yaptığından farklı olmayan uygulamalar göreceksiniz. Yani, belediyelerin sadece ve sadece yerel yönetimlerde halka şirin gözükme adına yaptıkları bu çalışmalar aslında bu hayvanlara birer eziyet hâline gelmiş. Yani, o hayvanlar belediyelerin bu barınaklarından salınsa belki çok daha rahat bir yaşamları olacak. Bu konuda lütfen yerel yönetimlere görevi devrederken yerel yönetimlerin bunu bihakkın yaptığını asla ve kata düşünmeyin, orada çok ciddi arızalar yaşanıyor.

Ormanlar konusuna gelmek istiyorum. Kandıra’ dan bahsettiniz. Kandıra benim seçim bölgem. Ben Kocaeli Milletvekiliyim. Şimdiden Kandıra’ dan feryatlar gelmeye başladı. İstanbul’ da ne kadar başı boş hayvan varsa yüklenip Kandıra’ ya atılıyor. Kandıra’ nın, Belediyenin, çevrenin bir istiyaf haddi var. o hayvanları ortadan kaldırıp göz önünden yok etmekse maksat, doğru bir sistem, Kandıra’ da atarsınız ormana, kimse görmez, orada kendi hallerinde ne varsa görsünler ama emin olun bir eksajere edilmeye başlandı, daha şimdiden, uygulama başlamadan eksajere edilmeye başlandı. O kadar hayvanı Kandıra’ da bakacak imkanınız yok. Şimdi, sabahları bazen yürüyüşe Belgrad Ormanı’ na gidiyorum, gelen hayvanı atmış arabasından, Belgrad Ormanı sahipsiz hayvanlarla dolu. Hem o hayvanlar için sıkıntı var hem orada dolaşanlar için ayrı bir sıkıntı var. Bu konuda sadece toplumun gazını almak adına değil biraz daha ciddi bir çalışma yapılsa zannediyorum daha faydalı olacak.

Bir konu da Pet Shop’ lar konusu. Ben Pet Shop’ ların hayvanlara eziyet eden birer kurum olduğunu özellikle vurgulamak istiyorum. Bakın, Pet Shop’ ların önünden geçiyorsunuz, vitrinde o sıcak floresanların altında kağıtların üstünde 2 tane köpek yavrusu, zaten bayılmaya ramak kalmış, o hayvanlar orada satılmayı bekliyor. Yani, orta çağ zihniyetinin esir pazarından bir farkı yok, 21’ inci yüzyılın orta çağ esir pazarı gibi. Bu konuda çok ciddi bir düzenleme olması gerektiğine inanıyorum ama bütün bunlara rağmen

hayvanseverlerin tercümanı olarak bu yasayı eksikliğiyle de olsa gündeme getirdiğiniz için, hayvan haklarının korunması konusunda bir adım attığınız için size çok teşekkür ediyorum.

Türkiye’de insanların yaşama hakkının bile katedildiği, Ethem Sarısülük’lerin, Ali İsmail Korkmaz’ların göz göre öldürüldüğü bir ortamda hayvanların hakkına sahip çıkabilme yüreği gösterdiğiniz için size teşekkür ediyorum, sağ olun.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Öncelikle ben hakkımı kullanacağım çünkü davet ettiklerimiz var bizzat buraya davet ettiğimiz, onlardan başlamak istiyorum.

Veteriner Hekimler Birliğinden...

Evet, buyurun, hem kendinizi tanıtır hem de sizi dinliyoruz, buyurun.

TVHB GENEL KOORDİNATÖRÜ ŞABAN AYDEMİR – Türk Veteriner Hekimler Birliği adına buradayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, alt komisyon kurulacağı belirtildi, o nedenle alt komisyonda maddeler üzerinde tekliflerimiz ve önerilerimiz olacaktır ancak Sayın Bakanımız buradayken bir dileğimi dile getireceğim veya bir eksiklik diyeceğim.

Geçen, bundan iki-üç ay önce Tosya’da bir toplantı yapılmıştı. Burada toplantıya hayvan sevenler derneklerinden de birçok katılım olmuştu, bölge müdürlüğünüzden de katılım olmuştu ancak bölge müdürlüğüne hiç veteriner hekim yoktu. Yani bu yasanın uygulanmasında veteriner hekimlerin önemli rolü var. O nedenle Orman Bakanlığında mutlaka veteriner hekim istihdamının artırılması gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

HAYTAP adına...

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Başkan ben olduğum için konuşmak istiyorum.

BAŞKAN – Valla, Nesrin Hanım, seni artık tanımayan yok zaten. Onu söylemene gerek yok.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Çok kısa konuşacağım.

BAŞKAN – Önünüzdeki düğmeye basarsanız ben buradan söz vereceğim.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Herkese saygı ve sevgilerimle teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, size de teşekkür ediyorum.

Ben çok fazla sahada olan bir insanım. Lütfen, herkesten rica ediyorum, Türkiye çapında 200’den fazla, Erzurum’dan İpsala’ya kadar barınak görmüş, belediye görmüş köylerden valilere, sanayi odalarına kadar çeşitli toplum kesimleriyle, geniş bir kitleyle bire bir temas kurmuş olan bir insanım. 50 bin kilometre, 100 küsur şehir olarak söylemek istiyorum.

Çok kısa, lafı uzatmadan ana konuları herkesin dikkatle bilgisine sunmak istiyorum.

Bu arada, ben Nesrin Çitirik, Adana’dan geliyorum, sıcağın geliyorum. İş kadınıyım, çalışan da bir kadınıyım, eli taşın altında da olan bir kadınıyım ama hayvan hakları şu anda hepsinin önünde.

Sayın Bakanım, sizin tasarıyla ilgili nokta atışları yapmak istiyorum, eğer zati aliniz de dikkate alırsanız çok seviniyim.

Burada sahihsiz sokak hayvanlarının sahiplenilmesinden bahsediliyor, bu gerçek değil. Sahihsiz sokak hayvanlarının sahiplenilmesi binde 1 dahi değil. Dolayısıyla, bu bir kandırmaca. Hayvanları sokaktan toplayalım, sahiplendirilmeye kadar doğal yaşam parklarında, bakımevlerinde tutalım, bu gerçek değil, bu hayatın olağan akışına aykırı. Bin sokak hayvanından 1 tanesi dahi sahiplenilmez. Sahiplenilenler sadece evinden atılan cins hayvanlardır, barınağa düşen, orada ızdırap çeken cins hayvanlardır. Dolayısıyla, lütfen doğal yaşam parklarını tarif ederken “Hayvanları toplayacağız, rehabilite edeceğiz, sahipleneinceye kadar tutacağız.” cümlesinin üzerini çiziniz Sayın Bakanım. Bu, bürokratların, herhâlde, sahayı çok fazla bilmemesinden kaynaklandı.

Çok teşekkür ediyorum bunu dinlediğiniz için.

İkincisi, Sayın Bakanım, doğal hayat parkı diyoruz, ormanlara bu hayvanları koyalım diyoruz. Burada gözden kaçırılan ikinci bir husus daha var: Kedi ve köpekler orman hayvanı değildir, bunlar binlerce yıl öncesinden insanlarla yaşamaya başlamış, insanı, maalesef, dost olarak kabul etmiş, insanın yanında olan hayvanlardır. Bunları doğal yaşam alanlarına, ormanlara koyamazsınız. Bu

hayvanların bulunduğu yerler en fazla 300-500 metrekare olmalı ki aralarındaki kavgada veya bir hastalıkta bu hayvanlar gidip bir köşede ölmeler. Büyük, en büyük alanlarda dahi... Adana'da örnek bir bakımevi var, burada gölgelik var, burada kulübe var, Adana sığağında insanlara yakın olan bölme burada. Hiçbir hayvan gölgelik altında, kulübesinde değil, burada, insanı görmek için güneş altında çayır çayır yanarak ama insana doğru. Sahipsiz hayvanların ormanlık alanlara konması asla kabul edilemez. Ormanlar kedi ve köpekler için değildir, bu yasaya da aykırıdır. Kedi ve köpeklerin natüründe orman yoktur Sayın Bakanım.

Sayın Bakanım, "Meskende bulunan hayvanların sorumluluğu sahibine aittir." diyoruz. Bugün niçin insanlar evlerinde 100, 50, 30, 40 kedi ve köpek besliyorlar, biliyor musunuz Sayın Bakanım? Çünkü belediyeler o hayvanları doğru koşullarda tutmuyorlar, çünkü belediye barınaklarında hayvanlar birer metre içindeler, çünkü belediye barınaklarında bu hayvanlar çiş ve kaka yapmasınlar diye yemek vermezler, su vermezler, çünkü İstanbul'un bütün barınakları, Ankara'nın bütün mevcut barınaklarında hayvanlar birer metrekare içindeler ve o birer metrekarelik yer yıkanırken hayvanlar kışın buzlu suyla yere yapışıyorlar. Bu bütün, en zengin belediyeler de dahi böyledir.

Hayvanseverler, hiç kimse aklını kaçırmış değil. Hiçbir toplayıcı, evinde 50 tane, 100 tane hayvan olan insan, hiçbirisi pet shop'ları dolaşıp cebinden para alıp o hayvanları eline almadı. Belediyelerden kurtardı o hayvanları Sayın Bakanım, devletin elinden kurtarılmış olan hayvanlar bu insanların elinde Sayın Bakanım. Bu hayvanları, belediyeler kedileri pisliğiyle, açlığıyla, hastalığıyla yaşamaya mahkûm etti Sayın Bakanım. Yıllardır feryat ediyoruz, Orman ve Su İşleri Bakanlığını göreve çağırıyoruz Sevgili Bakanım. Hiçbir barınakta denetim yapılmadı. Denetim yapılmaya gidildiği zaman o barınakta uzaktan, şöyle bir turistik teftiş yapıyorlar. "Valla, burası da, Sayın Başkanım, çok fena değilmiş." diyorlar, bu şekilde ayrılıyorlar.

Bakın, Beylikdüzü Türkiye'nin en zengin belediyelerinden birisidir; bakın, Avcılar Türkiye'nin en zengin belediyelerinden birisidir. Dolayısıyla...

BAŞKAN – Şöyle bir şey...

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Kesiyorum, kesiyorum...

BAŞKAN – Yo, yo, hayır, hayır, bir şey söyleyeceğim.

Özür dilerim.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Ama ilk defa konuşuyoruz. Bakın, herkes konuştu. Bir STK olarak devlet konuştu. Bize izin verirsiniz ben size beş dakika içinde bitireceğim.

BAŞKAN – Hayır, hayır. Müsaade ederseniz, özür dilerim, ben seni Nesrin Hanım, biliyorum.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Hayatın gerçeklerini anlatmak istiyorum izin verirsiniz.

BAŞKAN – Senden mikrofonu almak mümkün değil zaten.

Şöyle söyleyeyim müsaade ederseniz: Geneli üzerinde söylerseniz, detaylar noktasında tekliflerinizle ilgili alt komisyon çalışacağından dolayı...

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Hayır, bunu burada anlatma zorundayım çünkü belediyelerin eline, 30 hayvanı açlığa mahkûm eden, 30 hayvanı hastalığa, buzlu zemine mahkûm eden belediyelerin eline 10 binlerce hayvanı teslim etme noktasına geldiniz Sayın Bakanım. 30 hayvanı besleyemeyen, aç bırakan, ölüme mahkûm eden, 20 tane hayvanı götürüp ormanlarda, Ankara'nın bozkırında, hemen sizin yanınızda, bozkırlarda yazın susuzluktan, kışın kar altında ölmeye mahkûm eden belediyelere 10 binlerce hayvanı nasıl teslim edeceğiz?

Geçiyorum maddeyi tekrar ikaz almadan.

Bakın, kesiyorum, görüyorsunuz.

BAŞKAN – Hayır, yerinizden kalkmayacaksınız, hiç kimse buradan ayrılmayacak ve Komisyon burada başlayacak hemen toplantıya. Onun için söyledim geneli üzerinde değerlendirmeler yaparsak daha sağlıklı olur diye.

Var mı başka ilave etmek...

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Var, var... Bir dakika, bir dakika.

Demin sahiplenmeyi söyledim.

Gelelim doğal parka. Kesinlikle karşıyız. Hayvanların sokaklardan toplanmasına, "Sokakta sahipsiz hayvan kalmaz." olayına ölümüne karşıyız. Toplanmasına ölümüne karşıyız, kanımızın son damlasına kadar. Şu anda, dün itibarıyla Türkiye'de tüm hayvanseverler bir araya geldi. Tek yürek olarak ölümüne karşıyız doğal yaşam parklarına ve toplanmasına Sayın Bakanım. Bunu çok dikkate alırsanız çok seviniriz.

İkincisi, çok önemli bir olay, yine, bu kanun tasarısı hayatın gerçeklerinden uzak olarak hazırlandığı için Anadolu'da 50 binden fazla pitbull var. Yasa 2004 yılında çıktı, devlet denetimi yapmadığı için devlet kurumlarının gözü önünde pitbull'lar sürekli olarak üretildi. Pitbull üretildi, sahibi para kazandı; pet shop'a gitti, pet shop para kazandı; dövüştürüldü kanı canı pahasına paramparça, kumarçılar para kazandı ve ondan sonra devlet senin doğmana izin var, para kazandırmana izin var ama yaşamana izin yok dedi. Şu anda Türkiye'de ciddi bir pitbull dramı yaşanmakta. 50 bin pitbull'u... Orada diyor ki Sayın Bakanım, yasanızda: "Pitbull'lara en koyulur, bakım evlerine götürülür." Sayın Bakanım, olmayan bakımevine... Anadolu'da 3 bin il, ilçe ve belde var, yüzde 5'inde bile bakımevi yok. O yüzde 5'indeki bakımevinde 50 tane gariban sokak hayvanına dahi bakamayan, beceriden uzan belediyeler var. Bu pitbull'ları nereye koyacaksınız Sayın Bakanım? Dolayısıyla, pitbull olayının -zaten Profesör Tamer Dodurga bu konuyu açıklayacak- tehlikeli hayvan kavramının değişmesi lazım.

Şöyle bir şey daha söyleyeyim. El konan pitbull'lar, evinde kedi gibi yaşayan, mazlum, çocuklarla yaşayan pitbull'lar oldu. Bir pitbull olayı çıktığı zaman dövüşçülerin kapısına gidemedi devletin kurumları çünkü onlar kötü insanlar, üretenlerin kapısına gidemedi çünkü onlar kötü insanlar. Nerede evde mazlum pitbull var, Başkanım, her yerde ızdırap çekiyor. Ben burada pitbull'lar adına size, eğer kabul ederseniz, yalvarıyorum, buradaki herkese yalvarıyorum: Yasa çıkıncaya kadar hiç olmazsa bir genelgeyle bu pitbull'ları bu ızdıraptan kurtarın. Pitbull'larla ilgili öneriniz de tamamen masa başı karardır. Hayatın olağan akışından, Anadolu gerçeğinden uzaktır Sayın Bakanım.

Deminki toplamayı uzatmayacağım. Tekrar Başkan çünkü benim sözümü kesecek, biliyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Başkanım, bu yasanızda bir şey var, şöyle söylüyor, diyor ki: "Hayvana işkence yapıldığı zaman..." Ben burada hayvan işkencesini çok kısacak katılımcılara söyleyeyim: Gözü oyulur, kulağı kesilir, tecavüz edilir, tecavüz edilmekle kalınmaz, içine şişeler, camlar, sopalar sokulur hayvanların; ağız bağlanır, ağzına bidonlar geçirilir, tecavüz edilir; ondan sonra o hâliyle yavaş yavaş ölmeye terk edilir bu hayvancıklar.

Ve yasada şöyle bir şey var: İşkence yapmak serbest. Öldürürse, işkence yaparak öldürürse Türk Ceza Kanunu devreye giriyor tekrar bakarsanız. Yani yasa diyor ki: "İşkence yap ama dikkatli bir işkence yap, öldürme, öldürmezsen 750'yle sen paçayı kurtarırın, sabıkana da işlenmez, devam etmeye de devam edersin." Sayın Bakanım. Öldürmek değil Sayın Bakanım, işkence olmalı.

Son iki cümleme geçiyorum. Şimdi Başkan beni ikaz edecek, ben hissediyorum, anlıyorum. Ben makineli tüfek gibi konuşurum.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Yani o bile iflas eder yanınızda.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Çünkü yüreğimiz çok yanık. Çünkü yıllardır Anadolu gerçeğini bilen çok az insandan birisiyim, keşke olmasaydı, herkes gibi hayatımızı normal geçirseydik.

Efendim, burada önemli bir şey var, hayvanat bahçelerine bu yasa on veriyor. Anadolu'daki hayvanat bahçelerinde aylar şu masanın iki misli büyüklüğünde yaşıyor değerli katılımcılar. Doğanın, özgür doğanın aslanını, kaplanını, kurdunu, ayısını alıyorsunuz, getiriyorsunuz, şu salon kadar bir yeri dahi çok görüyorsunuz. Bir belediye kendi barınağındaki 15-20 tane kedisini köpeğini beslemekten bir belediyeye siz nasıl özgür doğanın hayvanlarını daha kolay sahiplendirme verirsiniz Sayın Bakanım? Türkiye'de -ben haddimi aşmayayım, burada Veteriner Hekim Odasından temsilci arkadaşımız var- yaban hayatı bilen veteriner hekim sayısı bir elin 10 parmağı dahi değil, binlerce, yüzlerce sizin bu yasanızdan sonra hayvanat bahçesi açılacak Sayın Bakanım. Tarsus'tan örnek vereyim: Köpeklere dahi yaklaşmayan bir veteriner hekim –Tarsus sadece bir örnek- hayvanat bahçesinin de veteriner hekimi, köpeklere dahi yaklaşmayan bir veteriner hekim. Bu bir örnektir. Hayvanat bahçeleriyle ilgili kararınızı, hayvan sevgisi vermek istiyorsak sokaktaki kedi köpekleri, kuşları, bize yakın olan hayvanları sevdirmekten başlayalım Sayın Bakanım.

Biraz önce burada işkenceyi söyledik, biraz önce burada insana saldıran hayvandan bahsedildi. Ben şunu söyleyeyim: Sokaktaki gariban sahipsiz hayvan insana milyonda bir saldırır. Kim saldırır biliyor musunuz? İnsanın kendini başka insanlara korumak için alıp da evinin, villasının bahçesine koyup, saldırmaya alıştırtıp sonra sokağa bıraktığı sahipli hayvan saldırır. Sahipsiz, normal, o sokaktaki gariban hayvanlar saldırmaz. Senede 5 bin kişi trafik kazasından ölüyor değerli vekillerim, işte kanser pik yaptı. Bizim sağlık merkezimiz var, çok yakından biliyorum, gıdalarımıza zehirli kimyasallar, boyalar koyarak bizi kanser yaptılar, yüz binlerce insan ölüyor içten içe. Kaç kişi gördünüz şimdiye kadar köpek saldırısından ölmüş olan son bir yıl içinde Sevgili Başkanım, size soruyorum. Kaç kişi duydunuz, kaç kişi gördünüz? Hayır. Dolayısıyla, tehlike sıralaması yaparken adam 20 TL için bir gariban taksi şoförünün boğazını kesiyor, adam 2 tane ince bilezik için yaşlı kadını kesiyor. Gazete sayfalarına bakın, her gün insanın insana saldırısı, insanın

insana cinayeti, artık aile arasına inmiş cinayetler var. Ben soruyorum, niçin bu, insandan kendi hayatını zaten şanssız olarak, zaten zulüm görmeye gelmiş olduğu bu dünyada zaten o küçücük bedenleriyle bu dünyada yaşam hakkı verilmeyen, o kapsadıkları ufaklık alanda bile yaşam hakkı verilmeyen, ormanlara, dağlara, doğal yaşamla draje olarak acı bir ilacı, Sayın Bakanım, draje olarak sunmak istiyorsunuz? Ama o drajenin içindeki acı bölüm biziz.

Buradaki değerli arkadaşlarımız drajenin dışındaki tatlı renkli parçayı görebiliriz ama biz acı çeken insanlarız Sayın Başkanım, bizler Türkiye’de az değiliz, Türkiye’de binlerceyiz. Geçen yürüyüşte 30 bin kişi vardı. Dünden beri benim mail’im 130 bin kişi dedi. Bir meydana bir parti bir milyon kişi toplayabilir ama o meydana gelen 1.000 tane hayvansever ölmeye hazırdır Sayın Bakanım. Lütfen bu gücü küçümsemeyin kanımızın son parçasına kadar. çünkü bu bir merhamettir, bu bir acımadır, ağzı dili olmayan...

Sonra, Türkiye Cumhuriyeti, Değerli Başkanım, yüz yıldır zehirliyor. Daha on beş sene öncesine kadar belediye bütçelerine zehir ve et parası konurdu. Belediye raporlarında öldürdükleri sahihsiz hayvan sayısı vardı. Tarım müdürlükleri belediyelere derdi ki: “Öldürdüğün 300 tane kedi köpek yeterli değil.” Demek ki öldürerek yok edemedik Sayın Bakanım. Avrupa’nın uyutmasını göstermeyin Sayın Bakanım. Avrupa’daki sayı uyutmayla kontrol altına alınmadı. Avrupa’da belediyeler, devlet görevini yaptı, sahiplenen insana kısırlaştırdı, sokağa hayvanını bırakan insanın canını okudu. Bütün Anadolu’yu dolaşın Sayın Bakanım, bir tane bürokratınızı yollayın, her yer...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Biz de onu yapmak istiyoruz kanunda, bizim de yapmak istediğimiz o zaten.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sayın Bakanım, sizin Bakanlığınızdan da görev eksikliği var. Şöyle söyleyeceğim: Yemin ediyorum, gittiğim her yerde -benimle dolaşan HAYTAP’tan arkadaşlarımız var- belediye başkanının karşısına oturunca şunu söylüyordum... Son 10 cümleme geldi m.

BAŞKAN – Hayır, son cümlelerinizi...

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Son cümleme, peki, kabul ediyorum.

Sayın Başkanım, sizi 10 cümleye değil, 2’ye razı etmeye çalışıyorum, direkt olarak 2 desek keseceksiniz, ben bir iş kadınıyım, bir iş bağlıyorum.

Gittiğimiz her yerde, Sayın Başkanım, bütün başkanların bize söylediği: “Her perşembe pazarında köylerden kamyonlarla buraya hayvan atılıyor.” diyor. Yani devlet görevini yapmadığı için hiçbir belediye, İstanbul belediyeleri de dâhil -siz daha iyi biliyorsunuz- kısırlaştırma yapmıyorlar, Ankara belediyeleri kısırlaştırma yapmıyorlar, büyükşehirlerde kısırlaştırma yapılmadı Başkanım. Yani kısırlaştırmaya rağmen sokaklarda hayvan var diye bir şey yok, kesinlikle bu yapılmadı.

Sizden ricamız, sizden dileğimiz, lütfen Bakanlık bürokratları, hepsine çok değer veriyoruz ve bu yasanın Orman ve Su İşlerinde kalması için çok kalbî istekte de bulunduk. Sizden çok ricamız, lütfen, bizler sahada olan insanlarız, bizler eli taşın altında olan insanlarız, bizler yüreği yanan insanlarız, bizlerle beraber yeni çalışma yapılsın. Bunu yaparsanız iki tarafla ilgili konsensüs sağlanmış olur. Doğal yaşam parkına hayır, sokak...

Ha, evde kedi sayısı, demin onu bağlayamadım. Belediyeler görevini yaptığı zaman, Değerli Başkanım, belediyeler o kedilere, mağdur kedilere, evdeki kedilerin hepsi mağdurdur kel, kör, topal; köpekler de öyle. Türkiye’nin hiçbir belediyesinde mağdur hayvan için yer yok. 3 bacaklı kedi, tek gözü kör kedi, mağdur, sakat bir köpek ölmeye mahkûm veya ormanlarda. Zaten sizin buna bir kısıtlama getirmenize gerek yok, belediyeler mağdur hayvan bölmelerini yaptığı zaman o hayvanseverler sevgiyle götürüp hayvanları oraya bırakacaklar. Evinde hayvan toplayanlar çaresizlikten toplanmıştır Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sabrınıza teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sağ olun, herkese biraz istirahat.

BAŞKAN – Sağ olun.

Tamer Bey, Hocam...

TVHB GENEL KOORDİNATÖRÜ ŞABAN AYDEMİR - Sayın Başkanım, bir cümle söyleyebilir miyim? Veteriner hekimler için bir şey söyledi. Ona bir cümle, iki cümle değil, bir tek cümle. “Veteriner hekimler köpeklere yaklaşmıyor.” diye bir tabir kullandılar.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Hayır, genelleme yapmadım, örnek verdim.

TVHB GENEL KOORDİNATÖRÜ ŞABAN AYDEMİR – Ben otuz yıllık veterinerim, çok köpek gördüm. Biz tedbirle yaklaşıyoruz. Tabii, sizin gibi, belki hayvansever gibi böyle gidip boynuna sarılmayız ama...

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Kucaklasınlar demiyorum, tedaviden bahsettim Değerli Başkanım, tedaviden bahsettim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Özür dilerim, arkadaşlar, alt komisyon... (Gürültüler)

Müsaade eder misiniz, özür dilerim.

Özür dilerim, ben, normalde yapılması gereken, Sayın Bakanımıza söz verilip genel bir açıklaması alındıktan sonra alt komisyona geçmektir, ancak, arkadaşlar, kimse yerinden kalkmayacak, dinleyemeye devam edecek, Komisyon dinleyecek. Yalnız bu süreçte ciddi olarak bu sürece katkı veren insanlar var. Ben müsaadenizle onlara söz vermek istediğim dediğim buydu. Nesrin Hanım sizi belki zorladı, hoşgörün, ben çok dinlediğim için, sıkıntı yok.

Tamer Hocam, buyurun.

PROF. DR. TAMER DODURKA – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben herkese saygılar sunuyorum.

Nesrin Hanım'ın ağzına sağlık, birçok konuyu zaten vurguladı. Ben o nedenle...

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Duydunuz değil mi Sayın Başkanım? “Ağzına sağlık.” dedi.

PROF. DR. TAMER DODURKA – Elbette.

Birçok konuyu alt komisyonda –bilmiyorum, katılma imkânımız olursa- biz de fikirlerimizi zaten sunarız.

Şimdi, Sayın Bakanımızın anlattığı rehabilitasyon olayına ben değinmek istiyorum. Tabii, ondan evvel meslektaşlarım haklı olarak bir serzenişte bulundular Nesrin Hanım'a. Ancak ben Nesrin Hanım'ı çok iyi tanıyorum, veteriner hekimleri çok sevdiğini de biliyorum çünkü veteriner hekimsiz hayvan koruma olmaz zaten, hayvan sağlığı olmadan hayvan refahı olmaz. O yüzden kendisi bu konunun çok bilincindedir. Belki, gördüğü bir örnek, orada onu vurguladı. Genelime yaptığını asla düşünmüyorum.

HAYTAP BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Tabii ki, genelime asla değil.

PROF. DR. TAMER DODURKA – Elbette, o zaman en başta zaten ben karşı çıkarım, onu bir düzeltmiş olalım.

Sayın Bakanım çok iyi niyetlerle orman bölgesi içerisinde çocukların girebileceği alanlar oluşturmayı planladınız. Ancak buranın bir rehabilitasyon alanı olacağını söylediniz doğal yaşam parkından vazgeçerek. Şimdi, inanın, Türkiye'nin hiçbir yerinde rehabilitasyon olmuyor, böyle bir barınak, böyle bir bakımevi yok, rehabilitasyon olayı yok Türkiye'de. Koskoca bir alanda rehabilitasyon yani hiçbir şeye sığmaz Sayın Bakanım yani bilime de sığmaz, hiçbir şeye sığmaz; bir kere oradaki alanlarda hayvanların etolojik ihtiyaçlarının karşılanmasını mümkün değil, her şeyden evvel insandan uzak, insanların kolay gidemediği yerlerde zaten rehabilitasyon mümkün değil. Yine, arkadaşlar örnek verdiler, insanın ne kadar önemli olduğunu söylediler bir hayvan için. Hakikaten ben de bir örnek vereyim, bir barınağa girdiğimiz zaman, hayvanlar “Yemek ver.” diye havlamıyorlar, “Beni sev.” diye havlıyorlar; o kadar insana yakınlar, o kadar insan onların genetiğine işlemiş çünkü evcil hayvanlar bunlar. O nedenle insandan uzak yerde rehabilitasyon zaten mümkün değil ve bir süre sonra zaten rehabilite edilemeyen hayvanlar gittikçe insandan uzaklaşıyor, bunların sahiplendirilmesinde müthiş zorluk çıkıyor. O yüzden sadece biz bilim olarak baktığımız zaman, bir hayvanın ancak kısırlaştırılmış, aşılatılması kısa bir rehabilitasyon süresinde ve” homing” dediğimiz ev hayatına alıştırılma aşamaları geçtikten sonra, sokağa veya eve bırakılmalarını öneriyoruz, yoksa bunun adı “rehabilitasyon” olmaz, gerçekten alı koyma olur, bunu bir belirtmek istiyorum.

Elbette biz Avrupa değiliz, o yüzden Avrupa örneklerini siz verdiniz ama bizim gerçekten tarihimize baktığımız zaman, bizim tarihimiz hayvanseverlik örnekleriyle dolu. Böyle ecdadın olduğu bir toplumda hiç kimse hayvanların öldürülmesini zaten kabul etmez, bu mümkün değildir.

Bu bakımdan tabii ki, sadece hayvanların öldürülmesi değil, bu toplum işkence edilmesine de müsaade etmez ve geçen gün baktığımız zaman, hakikaten o 300 lirayla kurtulan o çocuğu düşündüğümüz zaman, bu toplumun hakikaten vicdanına seslenecek bir kanun çıkacaksa bu işkencenin muhakkak hapis cezasıyla cezalandırılması gerekir, başka türlü bu toplum bunu kabullenemez; mümkün değil.

Sayın Tanal, çok önemli bir konuya değindi, çok teşekkür ediyorum Sayın Vekilim size. Hayvanların eşya kapsamından çıkarılması... Şimdi zaten 1996'da Avrupa Birliği direktiflerinde bu var. Hayvanlar eşya kapsamından çıkarılıp acı çeken varlıklar

olarak kabul gördü, bizim de yasalarımız onlara uyum içeriğinde muhakkak sizin de değindiğiniz gibi, bu kavramdan çıkması gerekiyor; bu, çok önemli.

Teşekkür ediyorum.

Eğitimi tabii ki hepimiz çok önemsiyoruz. Bakın, Amerika'da her yıl 4 milyon insan köpekler tarafından ısırılıyor; Türkiye'den daha çok. Bunların yaptığı bir uygulama var, Köpek Isırıklarından Korunma Haftası düzenliyorlar. Her sene nisan ayında böyle bir haftaları var, bu haftada "Nasıl olur da köpekler ısırır ve biz nasıl korunabiliriz?" insanlara bunu anlatıyorlar. Ya, bu bakımdan bunlar... Bu eğitim kısmı çok önemli ama yeter mi? Yetmez. Çünkü, biz ülkemizde çok eğitilmiş insanların... Burada bunu söylemek istemem ama vurgulamak durumundayım, hepimiz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyız ama bizim bir kaymakamımız Anadolu'da olan tecavüz olaylarını "Ya, bunlar doğal hadiselerdir, bunları büyütmeyin." diyebiliyor. Demek ki eğitim de yetmiyor, kaymakamdan daha eğitilmiş insan ben tanımıyorum, onun için yasa gerekiyor. Yasada bu caydırıcılık çok önemli diye düşünüyorum.

Bu yasaklı ırklar konusuna gelince yine bir kanunun amacı olmalı tabii ki var. Buradaki yasak ırk denilen bilim olarak kesinlikle reddettiğimiz konu evet, bir köpek tehlikeli olabilir ama bir ırk tehlikeli olamaz, bireyler tehlikeli olabilir sahibinin yetiştirme tarzına bağlı olarak. Aynı bir bıçak tehlikeli bir alet de olabilir, faydalı alet olabilir gibi iş sahibinde biter, bunu hepimiz biliyoruz, tekrar etmeye gerek yok. Ancak, amaç burada insanların ısırılmalarına engel olmaksızın Türkiye'de olmayan 2 ırkı bir de biraz daha fazla görülen diğer ırkı yasaklayarak bunun önüne geçemeyiz. Çünkü, Türkiye'deki istatistiklere baktığımız zaman, Kangalımızın bir Dogo Arjentinodan çok daha fazla insan ısırıldığı ve maalesef ölümüne sebep olduğunu biliyoruz. Şimdi Kangalımızı yasaklayacak mıyız? Hayır. Bunu da asla tasvip etmeyiz. O yüzden yasaklamakla değil, sahibine birtakım müeyyideler getirerek veyahut da tehlikeli olacak hayvanlara birtakım önlemler getirilmesini yasalaştırarak biz insanları ısırılmadan koruyabiliriz, yoksa ırk yasaklayarak değil ki dünya artık yavaş yavaş bunu terk ediyor, çoğu bunun yanlış yollarını anladı, Hollanda başta olmak üzere. Bunu da arz ederim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Yonca Hanım...

Sayın Bakanım, özür dilerim.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, biliyorsunuz ben diğer komisyonda aslında kanun vardı, burası önemli olduğu için buraya geldik, tabii ki başka bir toplantımız var, hatta siz de katılacaksınız.

YONCA EVCİMİK - Başkanım, çok küçük bir şey söyleyeceğim ben.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Zaten alt komisyonda görüşülecek, bilemiyorum yani benim saat on ikide ayrı bir yerde olmam lazım.

YONCA EVCİMİK – Çok kısa...

BAŞKAN – Şimdi Yonca Hanıma söz verdim.

YONCA EVCİMİK - Çok teşekkürler bir kere her şeyden önce burada bu kısa sürede toplayabildiniz bizi. Fakat, ben gönülden şuna inanıyorum: Ben faal olarak iki senedir bu meseleyle uğraşıyorum gerçekten ve iki senedir gözlemlediğim olumlu anlamda grafiği yükselen bir çalışma içindeyiz ve bu masa başında hatta bu odadaki herkesin hemfikir olduğuna gönülden inanmak istiyorum ve çok kısa sürede de bütün bu konuştuğumuz şekilde de yasanın geçeceğine hakikaten inanıyorum, bunu gönülden söylüyorum ve hepiniz de buna destek vereceksiniz diye düşünüyorum.

İstanbul'daki barınakların yani aşağı yukarı 39 belediyenin 26 belediyesini bire bir dolaşmış biri olarak söylüyorum ki içler açısı bir görüntü var orada. Yani şu ana kadar barınaklarla ilgili konuşulan şey gerçekten maalesef o pozisyonda ve durumda. Dolayısıyla, burada belediyelerimizin çalışmadığı anlamına geliyor. Bunun altını özellikle çizmek istiyorum ve de bundan sonra yapılacak, hayvanlarımızın olacağı her yerde muhakkak STK'ların ve gönüllülerin bir arada çalışması ve aktif olması gerekiyor. Bu Bakanım, bu, çok önemli, Sayın Başkanım ve Bakanım. Muhakkak STK'ların ve gönüllülerin bir arada olması gerekiyor.

Onun dışında tehlikeli ırklar konusunda daha önce bir araya geldiğimizde de konuşmuştuk yani aslında çok küçük cins köpeklerimiz de ısırıyor, ev köpeklerimiz. Onların ısırma boyutu daha fazla diğerlerinden. Hakikaten tehlikeli ırk yok, tehlikeli sahip var. Bunun da altını çiziyorum.

Bir de en son deneyimimi paylaşmak istiyorum sizle, belki görmüşsünüz, televizyonlarda izlemiştir. Geçenlerde biz HAKUT olarak, Hayvan Arama Kurtarma olarak bir baskına gittik, bir ihbar aldık ve ben son ana kadar paylaşmadım, belki gerçek olmaz diye. Ama, Türkiye'de yapılan en büyük hayvan dövüşlerinden bir tanesi, Türkiye'nin dört bir yanından geliyorlar ve sabaha karşı saat beş buçuk, altı sularında gerçekleşiyor bu. Son ana kadar nerede bulunduğu da bilinmiyor. Biz ekip olarak bunun nerede olduğunu

gördük ve bizzat ben gece saat iki buçuk, üçlerde yollara döküldüm, hayvanların çıkarıldığı yerleri gözümle gördükten sonra 155 polis ihbar hattına ismimi vererek ihbarda bulundum. Gidilen yeri de aşağı yukarı neresi olduğunu öğrendik ve yol boyunca bu minibüsleri takip ederek, plakalarını vererek kırk beş dakikalık bir mesafe... Yani Arnavutköy Bolluca'dan Ayazağa'ya kadar minibüsleri takip ettik fakat bir tane polis arabası önlerini kesmedi, yerini keşfettik, hatta bir mezarlığın içine saklandık, yine polislerimiz gelemedi, en sonunda basın gelmesiyle, 30 kişilik bir basın ordusunun gelmesiyle 2-3 tane polis arabamız geldi ve gelen hiç kimse de olmadı, olmadığı için bu baskını biz gerçekleştiremedik. Bunun üzerine sordum polislere: "Niçin biz giremiyoruz içeriye, niçin gelmiyor arkadaşlarımız?" Polis arkadaşlarımız haklı olarak dediler ki: "Biz ne kendimizi ne sizi koruyamayız bu kadar kişiyle." Bu arada baskının farkına varan bu şeyler ki... 150 bin euro gibi paralar döndüğünü öğrendik, içeride...

BİR TEMSİLCİ – Yalnız, bu olaylar...

YONCA EVCİMİK – Kusura bakmayın, bunlar da bu konuyla ilgili olduğu için söylüyorum.

BİR TEMSİLCİ – Ama, bir şey diyeceğim. Bakanımızın duymasını istediğimiz çok şey var.

YONCA EVCİMİK – Ama, konuşmamı kesiyor, ben şu anda bitiriyorum cümlemi, müsaade edin lütfen.

Sonuç olarak devlet bizim yanımızda olmadı orada, kendim ismim vererek ihbarda bulunduğum hâlde polisler de gelemedi ve içeriden gelen arabaları durdurmak zorunda kaldık biz. Polismiz izin vermek zorunda kaldı içeriden çıkanlara? Niye? Çünkü, çevirdiği arkadaş da polisti, o da baskına gelmişti. Ben bunları o kadar net, açık bir şekilde burada söylüyorum, kusura bakmayın çünkü başka türlü bunun önüne geçemeyeceğiz anlaşılır. Dolayısıyla, çok ciddi...

DOĞÇEV DERNEĞİ BAŞKANI BEHİYE ERYILMAZ – Başkanım, DOĞÇEV olarak ben de davetliyim.

YONCA EVCİMİK – Teşekkür ederim söz hakkı verdiğiniz için.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi şöyle yapalım mı müsaade ederseniz? Sayın Bakanımıza söz verelim, Komisyon olarak devam edelim dinlemeye.

Sayın Bakanım, buyurun.

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – Bakanım, anayasal tabanda Uzlaşma Komisyonuna idare beyanında bulunduk, hayvanların... Eğer izin verirseniz, herkese okumak istiyorum: Türkiye'de... Kayıtlara geçsin lütfen...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Söz verecek olan Başkanımızdır.

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – Türkiye Cumhuriyetinde bir realite olmuştur, çok büyük bir şey başarılmıştır fakat hem hayvanseverler hem de bürokratlar tarafından bir türlü fark edilememiştir. Bizim tüm hayvan hakları savunucularını temsilen Uzlaşma Komisyonuna 29 Nisan 2012'de irade beyanımız olmuştur. Yaşam haklarının "Temel haklar ve ödevler" bölümünün birinci bölümünün genel hükümlerinde "Yabanıl, evcil ve sokak hayvanlarının yaşam hakları koruma altındadır ve kanunlarla düzenlenir. Hakları ihlal, öldürme, tecavüz, ruhsal veya fiziksel eziyet suç kapsamındadır. Sokak hayvanlarının sağlık, üreme denetimi ve yaşam haklarının gözetilmesi, mahalli idarelerin sorumluluğundadır" şeklinde irade beyanı olmuştur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN - Arkadaşlar, hâlâ bir konu anlaşılmalı. Ben bir seferde anlatıyorum, hiç kimse yerinden kalkmayacak. Sizi dinlemeye devam edecekler...

BİR TEMSİLCİ – Bakanımız...

BAŞKAN – Bakan kalkacak.

Ben de kalkmak zorundayım. Ben koltuğumu vermem ama Komisyon seçince...

Arkadaşlar, özür diliyorum, bak...

Bir usul anlaşılmalı. (Gürültüler)

Hayır, konuşacaksınız arkadaşlar, herkes konuşacak. Siz Komisyonda konuşmak istemezseniz...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Şimdi, efendim, müsaade ederseniz...

Zaten Komisyon da devam edecek, kayda alınıyor, biz hepsini okuyoruz. Kaldı ki bu konudaki arkadaşlarımız burada, en yetkili arkadaşlarımız burada.

BAŞKAN - Sayın Bakanım, buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Şimdi, ben, çok teşekkür ediyorum.

Hakikaten saygıdeğer milletvekillerimizin, sivil toplum kuruluşlarımızın verdiği güzel bilgileri, tenkit ve tavsiyeleri dikkatle dinledik. Bizzat ben de bir hayvansever olarak bunu yakından takip edeceğim.

Evet, eksiklikler var, zaten eksiklikler olduğu için böyle bir kanun tasarısını sunmamızın gerekçesi bu. Her şey yolunda olsa yeni bir talebimiz niye olsun? Dolayısıyla bunu biz talep ettik. Hatta Sayın Başbakanımız da bunu yakinen takip ediyor. Biz, biliyorsunuz, bunu 2012 yılı sonunda teklif etmiştik ama hakikaten Komisyon Başkanımıza da ve milletvekillerimize de teşekkür ediyorum. Sizlerle pek çok toplantı yapıldı, esasen birtakım tavsiyeleriniz de mutlaka dikkate alınıyor, alınacak. Bunu da özellikle vurgulamak istiyorum.

Ben, buradan birkaç hususa müsaade ederseniz cevap vermek istiyorum. Bir defa, biz, bu hayvanları korumak için yeteri kadar bütçe ayırdık. Mesela siz dediniz “Acaba bu Kocaeli’nde ve diğer Trabzon’deki belediyelere para gönderdiniz mi?” diye. Mesela, biz, geçen sene sonunda buralara da çok örnek olsun diye 4 milyon 990 bin TL göndermişiz. Şu anda ödeneği mi de var, hatta kanunda da, tabii büyükşehirler dışında, diğer fakir belediyelere bu bakım, rehabilitasyon maksadıyla kanunda Orman ve Su İşleri Bakanlığına, Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğüne yeteri kadar ödenek ayrılmasını da teklif ediyoruz. Bu bakımdan böyle bir sıkıntı yok.

Kaldı ki ben, özellikle, Sayın Başkanım, Çevre ve Orman Bakanıken de toplanan çevre fonlarını bütün belediyelere, örnek barınaklar kursun diye çok sayıda belediyeye de büyük destekler verdiğimi özellikle belirtmek istiyorum. Tabii, uygulanmayan, kanun da olup da Sayın Mahmut Tanal’ın belirttiği uygulanmayan maddeler var. Hakikaten bunların uygulanması gerekiyor. Bunun için de ciddi bir yapı oluşturduk aslında yani her ilde şubemiz var ve onlar da ciddi şekilde takip ediyor. Tabii, sizin bahsettiğiniz hayvanların hazcedilemezliği zaten mevcut kanunda var. 5199 sayılı Kanun’un 5’inci maddesinde, size de verdik, hazcedilemez bu. Burada bir yanlışlık varsa onu hemen arkadaşlarımız takip edecek, düzelterek; onu da ifade etmek istiyorum.

Sayın Abdurahim Akdağ Beyefendi’nin söylediği eğitim çok önemli yani temelde o yatıyor yani bizde bu eksiklik var. Yani hayvan sevgisinin bence okullarda mutlaka yer alması çok önemli yani hayvan sevgisi, insan sevgisi... Sevgi, her şeyin temelinde sevgi yatıyor, her şeyin temelinde sevmek, insanları ve hayvanları, bütün yaratılmışları sevmek. Farkındalık tesis edilmesi çok önemli diye düşünüyorum.

Sayın Lütfü Türkkan’ın, ayrıldı mı bilemiyorum...

BAŞKAN – Ayrıldı.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Ayrılmış herhâlde.

Şimdi, kendisinin belirttiği bu Kocaeli’nde Kandıra yolu üzerindeki tesis daha kurulmadı, hayvan falan toplamış değiliz, bitmek üzere ama orası çok muhteşem bir özellikle rehabilitasyon, kısırlaştırma, aşılama, küpeme ve rehabilitasyon merkezi olacak yani toplama merkezi değil. Bunu zaten arkadaşlarımız yakinen, Kocaeli’deki arkadaşlarımız yakinen takip ediyor.

Pet shoplarla ilgili söylediğiniz hususlar doğru. Hakikaten ben de bu konuda çok rahatsızım. İnşallah o konunun da zaten kanunda gereği yapılacak diye düşünüyorum.

Türk Veteriner Hekimleri Birliği Başkanımıza ifade edeyim: Biz, bu çerçevede Doğa Koruma ve Millî Parklara yeni veteriner hekimler alıyoruz, almaya başladık, şu anda 34 tane veteriner hekimimiz var bu konuda iyi yetişmiş ama yeterli değil. Ben arkadaşlara söyledim, sayıyı daha da artıralım diye söyledik.

Tabii, Nesrin Hanım’ın söyledikleri hususları dikkatle dinledim. Hakikaten, zaten kediler, yani benim de kedim var yani kediler, insanlarla bunların toplanması falan söz konusu değil. Yani yanlış anlamayın. Ayrıca, tabii, meskenlerde kedi ve köpek konusu bir eksiklikten kaynaklanıyor. Bunu da kabul ediyorum. Yani bu belediyelerin bakımevleri, bunların bakımları vesaire ciddi şekilde yapılsa bir evde, bir apartmanda 30 tane kedi besleme mecburiyeti kalmayacak. Belki... Burada Ümmül Hureyre var. Onun da 6 kedi beslemesi zarureti olmayacak. Tabii, bu zararlı birtakım türler, haklısınız, hakikaten bunları üretenler var. Üretim ve kısırlaştırmanın kontrol altına alınması lazım. Değerli bir arkadaşımız Tahir Bey de söylemişti, belki ısırma karşı çocukların böyle bir eğitim günü vesaire olmasında fayda var. Çocuklar da kediden, köpekten çok korkuyor yani. Bilhassa biz kediden, köpekten pek korkmazdık.

Sayın Başkanım, müsaade et, belki uzatacağım ama...

Babam rahmetli beni ticarete alışsın diye daha ortaokuldayken, daha çocuk yaşta bisikletle köylere tahsile gönderirdi. Ben de bir köyden öbür köye, bir dağdan aşarak bisikletle ineyim diye öyle bir karar aldım. Tam inerken 3 tane ama çok azgın bir çoban köpeği üzerime doğru geldi, korktum fakat büyüklerimiz bizi yetiştirmişti, köpeğe karşı kaçmayacısın. Ona göre hemen kendimi, bisikleti koruyarak bir yerde durdum, köpekler de geldiler, durunca zıncı diye bekliyorlar. Ben de gidemiyorum ama uzaktan bereket versin yarım

saat sonra çoban bir ısıklık çaldı, köpekler gittiler. Yani bunu şunu için anlatıyorum: Hakikaten çocukların, gençlerin de kedi, köpeklere karşı nasıl ısırma önlenecek, korunacak onun eğitilmesi gerekir diye düşünüyorum. Belki bunların toplanıp hayvan barınaklarına alınması yerine, kanunda bu var ama, belki bunların kontrol edilmesi, yurt dışında olduğu gibi, tasma, belki ağızlık takılı, o şekilde, kontrollü şekilde... Yani "Biz toplanmasına, ölümüne karşıyız." dedi yani biz de onu istemiyoruz. Biz, katiyen uyutmaya karşıyız yani mağdur hayvanlar için de dikkate alacağız. O belki mevzuatta yok ama yönetmelikte olabilir. Bunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Tabii ki, şimdi, şöyle diyeyim: Tabii, bir de şunu belirtiyim Sayın Başkanım: Yani bizim diğer hayvanları koruma sistemimiz var. Mesela yaban hayvanları için, çok iyi koruyoruz ve en iyi koruyan biziz. 4915 sayılı Kanun'la korunuyor yani yaban hayatını biz hem orman teşkilatı -Osman Bey buradaysa bilir- hem de Doğa Koruma ve Millî Parklar, yaban hayatını en iyi şekilde koruyoruz.

İkincisi, ev ve süs hayvanlarıyla ilgili, gene 5199 sayılı Kanun'la korunuyor. Bir de 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri Kanunları var, bunları özellikle koruyoruz. Mesela, 4915 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde av ve yaban hayvanlarının beslenmesine, barınmasına, üremesine, korunmasına imkân veren doğal yaşam ortamlarında, bu alanlarda, yaşam ortamlarında yaban hayatı için bunlarla ilgili kanunun maddeleri var, onları çok dikkatle takip ediyoruz. "Zehirlenemez, sulak alanlar kirletilemez, kurutulamaz, bunların doğal yapıları değiştirilemez." şeklinde kanun var. Nitekim, bu kanunla alakası olmadığı için diğer kanunlarda bunlar korunuyor. Mesela, avlanmak bile yasak, avladığı zaman bizim Orman Kanunu'muz var, merak etmeyin. Adam farla tavşan avladığı zaman onun her şeyine, cipine, her şeyine el koyuyoruz yani merak etmeyin. Orman Kanunu...

Şimdi, bir de şunu son olarak...

Sayın Başkanım, denetimler artıyor çünkü yapımız, çok hayvan barınakları olsun, ev ve süs hayvan satış yerleri, bakımevleri, bunların denetim sayıları arttı. Yani şu anda ekipler kuruldu, sıkı bir denetim yapıyoruz. Yani belki bundan iki üç yıl önce yoktur ama bizim yeni yapılanma, 2011 yılından sonra yeni yapılanmada Doğa Koruma Millî Parklara bağlı şube müdürlükleri bunları sıkı denetliyor. Mesela kedi parçalayan... Hakikaten ben de çok üzüldüm. Ama şu anda ancak mevcut kanunun 8'inci maddesinin ikinci fıkra gereği 1.756 TL idari para cezası kesildi. Ama bu kanun çıksaydı bu, iki yıla kadar hapisle cezalanacaktı yani kanunda bu var yani büyük cezalar. Bu kabul edilemez. Bunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Yani özetle söylenecek çok şey var ama şunu ifade edeyim: Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, sevgili sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri; burada şunu açıklıkla ifade edeyim: Bizim de niyetimiz en iyi bir kanun bu konuda çıkarmak, niyetimiz bu istikamette. Herhâlde ben de en az sizler kadar, belki sizlerden çok olamaz belki ama en az sizler kadar hayvanları seviyorum ben de. Dolayısıyla...

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – Biz sadece hayvansever değiliz, yaşam hakkı savunuyoruz.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Müsaade eder misiniz. Bunun yaşama hakkını da en az sizler kadar müdafaa ediyoruz ve titizlikle bu konuda bakın arkadaşlarıma çok büyük bir talimat verdim. Dedim ki: Bizzet ben kendim ilgileneneğim, bir. Kısırlaştırmayı sıkı takip edeneğim, küpeleme, ayrıca aşılama, bir de veri tabanı hazırlıyor şimdi, muhteşem, sizlerin de gayretleri olursa, varsa elinizde çok muhteşem. Artık, hayvanı sahiplenen "Çocuğum artık istemiyor." diye onu sokağa atamayacak. Buna ağır müeyyideler getiriyoruz. Yani sahiplenme o bakımdan önemli. Ama sahiplenme az olabilir ama zaman içinde biz bunları tanıtırsak bu hayvanları, veri tabanında bunların özellikleri vesaire sahiplenme daha çok olacaktır. Bunu özellikle belirtmek istiyorum.

Tabii, ormanları hayvanlara açmak manasında anlamayın. Biz hayvan barınakları için yer yoktu, daha geniş rahat alanlar olsun diye Orman Kanunu'nda değişikliği bu yüzden yaptık. Yoksa, ormanlara hayvanları atmak şeklinde öyle bir şey yok. Hayvan barınaklarının aşılama, kısırlaştırma rehabilitasyon... Nitekim kısırlaştırmadan sonra onun gözetimi gerekiyor. Onu, hemen, kısırlaştırılan bir hayvanı sokağa bırakamayız. Bu maksatla yaptık, bunu da açıkça belirttim ama burada da yanlış anlama varsa düzeltiriz. Zaten, arkadaşlarımız bu konuda en yetkili Doğa Koruma Millî Parklar Genel Müdürümüz. Bu konuda daire başkanlarımız var, şube müdürlerimiz var. Dolayısıyla arkadaşlarımız da burada. Zaten alt komisyona havale edilince hepiniz ayrı ayrı dinleneceksiniz. İnanın bakın -Sayın Başkanım biliyor- benim söz verdiğim Plan ve Bütçe Komisyonunda kendi kanunumuz vardı ama oradan feragat ettik -işte Başkanım biliyor- ayrıca saat 12.30' da kesinlikle o bulunmam gereken bir toplantı var, aslında Başkanımız da orada olacaktı. Biz, bunun ehemmiyetine binaen buradayız, sizleri dinlemek için. Ama inşaallah arkadaşlarımız buralarda. Bir de bütün söyledikleriniz not alınıyor, bunları teker teker değerlendireceğiz. En güzel şekilde bir kanun tasarıları hazırlamak için elimizden gelen gayreti yani yüce Meclise sevk etmek için biz de -zaten Komisyon burada- Çevre Komisyonu Başkanımız, üyeler, hatta Sayın Başbakanımız takip ediyor.

Bu konuda bu bakımdan hepimize katkılarınızdan dolayı gönülden teşekkür ediyorum, saygılarımı arz ediyorum, sağ olun var olun efendim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım teşekkür ediyorum.

Şimdi, tasarı ve teklifin tasarı esas alınmak suretiyle birleştirilerek görüşülmesiyle ilgili bir alt komisyon kurulmasına dair bir önerge var. Önergeyi okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarı ile 24/6/2004 tarihli 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi'nin tasarı esas alınmak suretiyle birleştirilerek görüşülmesi ve bir alt komisyon kurulmasını arz ve teklif ederiz.

Sebahattin Karakelle

Aydın Şengül

Erzincan

İzmir

Gerekçe:

Tasarının detaylı bir şekilde incelenmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Tasarının daha ayrıntılı görüşülmesi için alt komisyonu kurduğumuzu ifade edeyim. Genelde sağlıklı çalışması için 5 üye olmasını uygun görürseniz –itiraz olmadığına göre devam ediyorum cümleme- 3 AK PARTİ'den 1 Cumhuriyet Halk Partisi ve 1 de Milliyetçi Hareket Partisinden olması şeklinde üyelerimiz teşekkül edecek. Olmak isteyen?

MELDA ONUR (İstanbul) – 7 yapalım.

BAŞKAN – Çalışamayız.

MUSTAFA SERDAR SOYDAN (Çanakkale) – Barış ve Demokrasi Partisinin temsili olmayınca grup...

BAŞKAN – Hayır Komisyona katılabilirler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben üyeniz değilim ama...

BAŞKAN – Güzel, teşekkür ediyorum.

MUSTAFA SERDAR SOYDAN (Çanakkale) – Barış ve Demokrasi Partisi olsun.

BAŞKAN - Hayır katılınsınlar da, arkadaşlar, bakın, komisyon üyeliğine katılmazsınız birinci derecede sorumlu olanlar katılınsınlar, diğerleri de katılınsın, böyle yapalım müsaade ederseniz.

5 veya 7... Oylama yaptırmayın bana.

MELDA ONUR (İstanbul) – 7 olsun.

BAŞKAN - Peki... 5 diyen var, 7 diyen var, Komisyona soracağım. 5 mi olsun, 7 mi olsun? 5 dememin sebebi şuydu: Komisyon herkesi dinlesin yani birinci derecede sorumlular dinledikleri insanları, kimi dinledikleri, ne dinledikleri anlaşılabilir diye ama 7 olursa komisyon toplanmasında, arkadaşlarımızın dinlenmesinde farklılık olabilir, kırılganlıklar olmasın diye söyledim, karar sizin. Burada sayısal olarak artması değil, 1 BDP'deki arkadaşım Erol Bey burada mı? Yani Erol Bey de toplantılara istediği zaman zaten katılabilecektir, bunda herhangi bir mahzur olmayacak. Karar yine komisyonumuzundur.

MUSTAFA SERDAR SOYDAN (Çanakkale) – 1+1+1+4 olsun.

BAŞKAN – Peki, 7 olsun. İsimleri alayım: Cumhuriyet Halk Partisinden... MHP'den Lütfü Bey söyledi "Emin Bey" diye, BDP'den de tek üyemiz var Erol Dora. Şöyle yapıyorum, isimleri okuyorum: Selçuk Özdağ (Manisa), Cemal Akın (Malatya), Aydın Şengül (İzmir), Zeki Aygün (Kocaeli), -bu ödül arkadaşlar- Cumhuriyet Halk Partisinden Melda Onur, MHP'den Kastamonu Milletvekili Emin Çınar ve BDP'den de Mardin Milletvekili Erol Dora, uygun görüyorsanız oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Benim komisyondan ricam şu: Hemen burada başkanınızı seçin, 5 dakika içerisinde bunu yapın ve kimse ayrılmadan lütfen toplantıya devam edin.

İki şey rica ediyorum komisyondan: Bir, dinlemeyle ilgili bir yol haritası; bir de incelemeyle ilgili bir yol haritaları belirlerse müteşekkire oluruz.

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – Bir tarih konulabilir mi Sayın Başkan? Yani şu tarihe kadar artık şu iş bir tatlıya bağlansın.

BAŞKAN - İki şey söyleyeyim: Birincisi sivil toplum örgütlerimizin -özellikle katkıda bulunan arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum- bunların hepsinin temel alınacağı çerçevede bu tasarıda düzenlemeler yapılacaktır, herkes rahat olsun. İkincisi: Bu Kanun şu andan itibaren görüşülmeye başlandı, en kısa zamanda da Meclise inecektir. Zannedersen, komisyondan istirhamım şu, belki seçim de var ama bize...

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – Seçimden önce olamaz mı Başkanım?

BAŞKAN – Yok hayır.

HAYİHAK TEMSİLCİSİ MEHTAP ÖZER – Neden?

BAŞKAN – Araziye gidecekler arkadaşlar. Milletvekillerinin komisyona lütfen müdahale etme... Bunu yapmayalım. Onu artık komisyon başkanı şey yapsın. Ben koltuğu vermeyi çok sevmiyorum ama gündemimizde görüşülecek başka bir madde olmadığından toplantıyı kapatıyorum. Komisyonu lütfen buraya davet ediyorum, alt komisyonu.

Kapanma Saati: 12.50